

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Diplomová práce

Postavení poslance v Poslanecké sněmovně České republiky

Milan Vančát

Plzeň, 2014

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra ústavního práva

Diplomová práce

Postavení poslance v Poslanecké sněmovně České republiky

Milan Vančát

Studijní program: Právo a právní věda
Studijní obor: Právo
Vedoucí diplomové práce: JUDr. Milan Tomeš,
katedra ústavního práva.
Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň, 2014

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Plzni dne 10. března 2014

vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ:

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu diplomové práce panu JUDr. Milanu Tomešovi za odborné vedení, cenné rady a připomínky, kterými přispěl k jejímu vypracování.

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Historie Parlamentu a Poslanecké sněmovny ČSR.....	2
2. 1 Historie vzniku ČSR.....	2
2. 2 Prozatímní ústava a první Národní shromáždění.....	4
2. 3 Ústava z roku 1920, Zákon č. 121/1920 Sb.....	5
2. 3. 1 Všeobecná charakteristika Národního shromáždění.....	5
2. 3. 2 Zákonodárny proces.....	7
2. 4 Vývoj postavení poslance do roku 1960.....	8
2. 5 Ústavní vývoj 1960 – 1989 se zaměřením na Národní shromáždění...9	
2. 5. 1 Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o Československé federalizaci.....	12
2. 5. 2 Ústavní vývoj v době normalizace do roku 1989.....	14
3. Srovnání Parlamentu UK a Poslanecké Sněmovny.....	16
3. 1 Parlament UK.....	16
3. 2 Poslanecká sněmovna ČR.....	17
3. 3 Složení a pravomoci PS ČR.....	18
4. Parlament ČR.....	20
4. 1 Volby v obecném pojetí.....	21
4. 1. 1 Volební principy.....	22
4. 2 Volby do Parlamentu obecně.....	22
4. 2. 1 Volby do Poslanecké sněmovny.....	23
4. 2. 2 Volby do Senátu.....	24
5. Poslanecká sněmovna.....	24
5. 1 Status poslance.....	25
5. 2 Orgány a funkcionáři Poslanecké sněmovny.....	26

5. 3 Zasedání Poslanecké sněmovny a schůze Poslanecké sněmovny.....	27
5. 4 Zásady jednání sněmovny.....	28
5. 5 Hlasování ve sněmovně a jejích orgánech.....	29
5. 6 Členství ve výborech, komisích a poslaneckých klubech.....	30
5. 6. 1 Výbory.....	30
5. 6. 2 Komise.....	33
5. 6. 3 Stálé delegace.....	35
5. 6. 4 Poslanecké kluby.....	35
6. Senát.....	37
6. 1 Funkcionáři a orgány Senátu.....	38
6. 1. 1 Funkcionáři.....	38
6. 1. 2 Orgány Senátu.....	39
6. 2 Senátorské kluby.....	40
6. 3 Kancelář Senátu.....	41
7. Vznik a zánik mandátu poslance a senátora.....	41
7. 1 Obecně.....	41
7. 2 Vznik mandátu.....	43
7. 2. 1 Volby.....	43
7. 2. 2 Výsledky voleb.....	44
7. 3 Zánik mandátu poslance.....	46
7. 4 Neslučitelnost mandátu.....	48
8. Imunita poslance a senátora.....	49
8. 1 Indemnita a imunita.....	49
8. 2 Disciplinární řízení.....	51
9. Odměňování poslanců a senátorů.....	51
9. 1 Naturální plnění.....	53
9. 2 Odměňování poslanců v pracovní neschopnosti.....	55

10. Závěr.....	56
Cizojazyčné resumé.....	58
Seznam použité literatury.....	60

1. Úvod

Téma Postavení poslance v Poslanecké sněmovně České republiky jsem si zvolil hlavně z důvodu mého zájmu o obor Ústavního práva se zaměřením na politické prostředí v České republice. Považuji toto téma za velice aktuální ve vývoji České republiky a dalšího směřování vývoje státu. V práci bych chtěl rozebrat ústavní vývoj postavení poslance od vzniku Československé republiky až po současný stav v roce 2014.

Hlavním bodem první kapitoly bude vznik Parlamentu a Poslanecké sněmovny v Československé republice a vývoj těchto institucí v nelehké době ve vývoji Československé republiky s hlavním zaměřením na skutečnosti, které vedly ke vzniku Československa a institucí deklarující samostatnost Českého státu.

V druhé kapitole bych se rád věnoval srovnání postavení Poslanecké sněmovny České republiky a Parlamentu Spojeného království, rozdíly mezi vznikem a zánikem mandátu, rozdíly mezi pravomocemi jednotlivých komor a jednotlivých poslanců.

Třetí kapitolu bych chtěl zaměřit na detailní rozbor Parlamentu České republiky jako takového. Na zisk a ztrátu mandátu, na rozdělení Parlamentu na komory a podmínky pro zisk mandátu, okrajově bych se chtěl zmínit o volbách do jednotlivých komor Parlamentu České republiky.

Čtvrtou kapitolu zaměřím na Senát jako jednu z komor Parlamentu České republiky a rád bych se zmínil o složení Senátu z funkcionářů, klubů a orgánů Senátu.

Pátá kapitola bude věnována obecně vzniku a zániku mandátu poslanců a senátorů, volbám a jejich odlišnostem v jednotlivých komorách Parlamentu České republiky.

Další kapitolou bych chtěl otevřít, v současné době hodně diskutovanou, otázku imunity poslanců a senátorů. Mým úkolem v této kapitole bude objasnit smysl imunity a využívání imunity v praxi.

Poslední kapitolou mé práce bude zaměření na odměňování poslanců včetně náhrad a příplatků k základnímu platu.

Na základě výše uvedeného očekávám od práce nejen rozšíření mého obzoru v oblasti fungování státu a důležitosti obou komor Parlamentu České republiky, ale také v celém odvětví Ústavního práva.

2. Historie parlamentu a Poslanecké sněmovny ČSR

2.1 Historie vzniku ČSR

První český parlament se datuje od vzniku Československé republiky 28. 10. 1918.

Tomuto aktu, vyhlášení samostatnosti Československé republiky předcházelo několik zásadních skutečností.

Hlavním mezníkem příležitosti k realizaci plánu samostatnosti, který se rodil v průběhu druhé poloviny 19. století, byla 2. světová válka.¹ „Názory na to, jak se zachovat po vypuknutí války a jak válečnou situaci využít, však v českém politickém prostředí v roce 1914 nebyly vyhraněny. V celku se tu rýsovaly dvě skupiny s jasnými cíli. Katolické politické strany jednoznačně podporovaly monarchii, radikální státoprávní strany naopak byly zřetelně protirakouské.“² Představitelem třetího proudu se stal Tomáš G. Masaryk, profesor filosofické fakulty UK, v minulosti také poslanec v říšské radě. V lednu 1915 odešel do zahraničí a jeho první protirakouský projev přednesl 6. 7. 1915 v Ženevě při příležitosti Husova jubilea. „Po příchodu dalších českých politiků (E. Beneš, Jos. Dürich) se vytvořilo autoritativní centrum zahraniční politické akce, nazvané Český komitét zahraniční. Tento komitét uveřejnil 14. listopadu 1915 veřejné prohlášení, ve kterém objasnil postavení Čechů a Slováků v habsburské monarchii a jako svůj cíl prohlásil nezávislý československý stát“³

Od počátku představoval problém orientace zahraničního odboje. Zda bude zaměřen na Rusko či na západní demokracie. Představitelem ruské orientace byl doma K. Kramář a v zahraničí Jos. Dürich,⁴ který byl vyloučen z pařížské Národní rady za snahu vytvořit v Rusku novou Československou národní radu.⁵ Rozhodný úspěch zahraniční odboj zaznamenal 29. června 1918, kdy byla francouzskou vládou uznána „veřejně a oficiálně československá Národní rada jako nejvyšší orgán, spravující zájmy národa, a jako první základ příští vlády československé“⁶

¹ MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945*. 2., upr. vyd. Praha: Linde, 1999. s. 265. ISBN 80-7201-167-7.

² MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945*. 2., upr. vyd. Praha: Linde, 1999. s. 265. ISBN 80-7201-167-7.

³ MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945*. 2., upr. vyd. Praha: Linde, 1999. s. 265. ISBN 80-7201-167-7.

⁴ tamtéž, s. 265

⁵ MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945*. 2., upr. vyd. Praha: Linde, 1999. s. 266. ISBN 80-7201-167-7.

⁶ MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945*. 2., upr. vyd. Praha:

Dále přišlo uznání od britské vlády 9. 8. 1918, od vlády USA 3. 9. 1918, italské vlády zpětně k 21. 4. 1918.⁷

Zahraniční odboj se opíral o domácí odboj, v této době neexistoval parlament. Od roku 1915 vznikl tajný orgán národního odboje a od roku 1917 se tato organizace nazývala Mafie.⁸ Mezi oficiální politické orgány patřily v této době Národní výbor a Český svaz poslanců v říšské radě, které vznikly 18. 11. 1916. Z počátku byly tyto organizace vnímány pozitivně, ale jen do doby, kdy Český svaz vydal prohlášení, kterým reagoval na notu dohodových států z 10. ledna 1917, která byla odpovědí na nabídku míru, kterou učinily ústřední mocnosti 12. prosince 1916.⁹ Nota Dohody obsahovala kromě jiného i požadavek osvobození Čechoslováků jako jednotného národa od cizí nadvlády. To bylo nepochybně významným úspěchem zahraniční akce a zvláště E. Beneše. Namísto podpory doma se však zahraniční odboj dočkal odmítnutí - Předsednictvo Svazu ve svém prohlášení podpořilo Rakousko - Uhersko a odmítlo spojeneckou notu.¹⁰

13. 7. 1918 dochází k reorganizaci Národního výboru, orgánu, který má sehrát rozhodující úlohu při vzniku Československé republiky. Politické složení národního výboru bylo stanoveno podle výsledku voleb z roku 1911 a to následovně: Národní výbor měl 38 členů, z toho 10 bylo sociálních demokratů, 9 agrárníků, 9 státoprávních demokratů, 4 čeští socialisté, 4 lidovci, 1 staročech a 1 realista.¹¹ 14. 10. 1918 oznámil E. Beneš vládám dohodových států, že dne 26. 9. 1918 byla ustavena československá vláda s prezidentem T. G. Masarykem, ministrem zahraničí E. Benešem a ministrem vojenství M. R. Štefánikem. Dne 17. 10. 1918 předal T. G. Masaryk Deklaraci státnímu departmentu, kterou odmítá další setrvání ve svazku habsburské říše: „Slavnostně prohlašujeme, že od nynějška tvoříme svobodný a samostatný lid a národ. Přijímáme a připojujeme se k ideálům moderní demokracie, ony byly ideály našeho národa po staletí. Přijímáme americké zásady, tak jak byly vysloveny presidentem Wilsonem, zásady osvobozeného lidstva, skutečné rovnosti národů a vlád, jejichž veškerá spravedlivá

Linde, 1999. s. 266. ISBN 80-7201-167-7.

⁷ MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945*. 2., upr. vyd. Praha:

Linde, 1999. s. 267. ISBN 80-7201-167-7.

⁸ tamtéž, s. 267

⁹ tamtéž, s. 268

¹⁰ MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945*. 2., upr. vyd. Praha:

Linde, 1999. s. 268. ISBN 80-7201-167-7.

¹¹ tamtéž, s. 268

moc vychází ze souhlasu ovládaných.“¹² Dne 27. října byla zaslána Andrásyho nota prezidentu Wilsonovi, ve které byly přijaty jeho podmínky. Tento akt bych chápal českým lidem jako kapitulace Rakouska - Uherska. Následující den Národní výbor vyhlásil zákon č. 11/1918 Sb. a n., zákon o vzniku samostatného státu československého.¹³

2. 2 Prozatímní ústava a první Národní shromáždění

Dne 14. listopadu 1918 byl vydán Zákon o prozatímní ústavě pod číslem 37/1918 Sb. Zákon je rozdělen do čtyř oddílů, z nichž hned první je O národním shromáždění, dále následují o prezidentu republiky, o vyhlašování rozsudků a o moci výkonné a nařizovací. Národní shromáždění mělo 256 členů a politické strany získaly zastoupení podle výsledku posledních voleb z roku 1911.¹⁴ Tento zákon dále upravoval ztrátu poslaneckého mandátu, který byl upraven v § 3 tohoto zákona. „§ 3a. kdo ztratil svéprávnost, § 3b. kdo odsouzen byl pro trestný čin, který způsobuje ztrátu volitelnosti do obcí v Čechách, zbaven byl členství rozhodnutím Národního shromáždění. Rozhodnutí Národního shromáždění děje se dvoutřetinovou většinou přítomných.“¹⁵

Usnášeníschopnost Národního shromáždění byla upravena v § 6 následovně: Národní shromáždění bylo schopno se usnášet za přítomnosti jedné třetiny a usnesení bylo přijato, pokud souhlasila nadpoloviční většina přítomných poslanců. Pokud se mělo jednat a hlasovat o změně tohoto zákona nebo zákona o všeobecných právech občanů, zákona o vypovězení války a nebo zákona o osobní nedotknutelnosti členů Národního shromáždění, bylo potřeba přítomnosti alespoň dvou třetin všech poslanců a pro návrh musely hlasovat dvě třetiny přítomných poslanců.¹⁶

K volbě presidenta a ke schválení mezinárodních smluv (10. lit. a) jest třeba přítomnosti nadpoloviční většiny poslanců a dvoutřetinové většiny přítomných.

¹² MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945*. 2., upr. vyd. Praha: Linde, 1999. s. 269. ISBN 80-7201-167-7.

¹³ MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945*. 2., upr. vyd. Praha: Linde, 1999. s. 270. ISBN 80-7201-167-7.

¹⁴ tamtéž, s. 270

¹⁵ Webové stránky Poslanecké sněmovny ČR, http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1918.html

¹⁶ Webové stránky Poslanecké sněmovny ČR, http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1918.html

Přítomnosti nadpoloviční většiny poslanců jest třeba k usnesení podle poslední věty § 11 a první věty § 16.¹⁷

„§ 11 President republiky má právo zákon usnesený Národním shromážděním, vrátiti do osmi dnů po usnesení k novému projednání. Setrvá-li Národní shromáždění na svém původním usnesení, musí zákon býti vyhlášen.“¹⁸

§ 16 Vláda jest odpovědna Národnímu shromáždění, které ji může za přítomnosti aspoň poloviny poslanců prostou většinou hlasů odvolati, což se stane vyslovením nedůvěry.¹⁹

Návrh na vyslovení nedůvěry musí býti podepsán nejméně jednou čtvrtinou poslanců a přikáže se nejprve výboru.“²⁰

2. 3 Ústava z roku 1920, Zákon č. 121/1920 Sb.

2. 3. 1 Všeobecná charakteristika Národního shromáždění

Tato ústava byla vyhlášena 6. března 1920. Ústava měla 134 paragrafů, které byly rozděleny do šesti hlav.

Hlava první – Všeobecná ustanovení,

Hlava druhá – Moc zákonodárná. Složení a působnost Národního shromáždění a jeho obou sněmoven,

Hlava třetí – Moc vládní a výkonná,

Hlava čtvrtá – Moc soudcovská,

Hlava pátá – Práva a svobody, jakož i povinnosti občanské,

Hlava šestá – Ochrana menšin národních, náboženských a rasových.²¹

Nyní bych se chtěl hlavně věnovat hlavě druhé, které pojednávala o moci zákonodárné. V této ústavě už můžeme pozorovat rozdělení Národního shromáždění na dvě komory: Poslanecké sněmovny a Senátu. Hned v § 1 je uvedena působnost a rozdělení Národního shromáždění na Poslaneckou sněmovnu a Senát. Poslanecká sněmovna měla 300 členů (§ 8), kteří byli voleni na období šesti let (§ 11), kdy aktivní volební právo měli občané od 21

¹⁷ tamtéž

¹⁸ Webové stránky Poslanecké sněmovny ČR, http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1918.html

¹⁹ Webové stránky Poslanecké sněmovny ČR, http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1918.html

²⁰ Webové stránky Poslanecké sněmovny ČR, http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1918.html

²¹ MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945*. 2., upr. vyd. Praha: Linde, 1999. s. 282. ISBN 80-7201-167-7.

let života (§ 9) a pasivní volební právo od 30 let (§ 10). Do Poslanecké sněmovny se volilo poměrným volebním systémem a hlasovací právo bylo všeobecné, rovné, přímé a tajné (§ 8). Senát tvořilo 150 senátorů (§ 13) volených na období osmi let (§ 16) podle stejných zásad jako poslanci. Senátorem se mohl stát občan, který měl minimálně 45 let (§ 15) a právo volit měli občané od 26 let (§ 14). Platila neslučitelnost funkcí, to znamenalo, že nikdo nemohl být zároveň poslancem a senátorem (§ 18), dále nemohl být poslancem ani senátorem člen župního zastupitelstva (§ 20 odst. 5) a ani člen ústavního nebo volebního soudu (§ 20 odst. 6).²²

Z titulu poslance vyplývala určitá pravidla. Tím hlavním bylo, že funkce poslance nebyla slučitelná s funkcí senátora, s funkcí župana, s členem ústavního soudu nebo se zaměstnancem ve státních službách. Této neslučitelností funkcí se říkalo inkompatibilita.²³

Dále byl zakázaný imperativní mandát, bylo tedy zakázáno od kohokoliv přijímat jakékoliv příkazy, avšak ve skutečnosti se volný mandát nemohl uskutečňovat plně, protože každý poslanec byl vázaný stranickou disciplínou.²⁴ Proto nebylo postavení poslance v této době naplňováno beze zbytku dle ústavy.

Následující paragrafy tohoto zákona obsahovaly zákaz přijímání příkazů, nemožnost stíhání pro své výroky v Parlamentu, poslaneckou imunitu, pokud nebyl poslanec či senátor přistižen přímo při páchání trestného činu, což ostatně obsahuje i dnešní Ústava ČR a mnohokrát se o tento institut vedly spory.²⁵ „Stálý plat členů obou sněmoven byl r. 1920 stanoven na 2 000 Kč, s drahotným přídávkem 1 000 Kč měsíčně, od 1. ledna 1921 dostávali měsíčně 5 000 Kč, které nepodléhali dani. Zaměstnanci ve státních službách, včetně vysokoškolských profesorů, zvolení do parlamentu, vedle platu člena sněmovny pobírali dále svou dosavadní mzdu.“²⁶

Obě sněmovny zasedaly 2x ročně a to v březnu a v říjnu (jarní a podzimní zasedání), kdy zasedání obou sněmoven muselo vždy začínat i končit současně a zasedání zahajoval a ukončoval prezident republiky. Kromě těchto řádných

²² Webové stránky Poslanecké sněmovny ČR, http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1918.html

²³ VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel a KNOLL, Vilém. *České právní dějiny 2., upr. vyd.*, vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. s. 305. ISBN 978-80-7380-257-8.

²⁴ VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel a KNOLL, Vilém. *České právní dějiny 2., upr. vyd.*, vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. s. 305. ISBN 978-80-7380-257-8.

²⁵ MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945. 2., upr. vyd.* Praha: Linde, 1999. s. 283. ISBN 80-7201-167-7.

²⁶ MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945. 2., upr. vyd.* Praha: Linde, 1999. s. 283. ISBN 80-7201-167-7.

zasedání bylo upraveno i zasedání mimořádné, které musel prezident svolat vždy do 14 dnů od doručení žádosti, pokud o to požádala nadpoloviční většina poslanců nebo senátorů k rukám předsedy vlády.²⁷ Každá ze sněmoven byla schopna se usnášet, pokud byla přítomna alespoň jedna třetina všech členů, výjimkou bylo usnesení o vypovězení války a ke změně ústavní listiny, byl potřeba souhlas alespoň tří pětin všech členů v každé komoře. A druhou výjimkou bylo usnesení na obžalobu prezidenta republiky, předsedy vlády a členů vlády, kdy byla potřeba minimálně dvoutřetinová většina z přítomných dvou třetin členů poslanců.²⁸

2. 3. 2 Zákonodárný proces

Už v tomto období vidíme rozdílné postavení obou komor, kdy větší váhu, jak vám nyní ukážu, má Poslanecká sněmovna. Toto platí i v dnešní době. V Ústavě bylo předpokládáno, že návrhy zákonů bude předkládat vláda a nebo některá ze sněmoven. Pokud zákon projednala jako první Poslanecká sněmovna, byl povinen Senát projednat tento návrh do šesti neděl, s výjimkou branného a rozpočtového zákona, kdy má tuto povinnosti do jednoho měsíce. Pokud byl návrh nejdříve přijat Senátem, byla povinna Poslanecká sněmovna projednat tento návrh do tří měsíců. Pokud jakákoliv komora neučiní usnesení ve lhůtách, má se za to, že souhlasí s usnesením první komory.²⁹ Pokud senát neschválil kvalifikovanou většinou návrh přijatý poslaneckou sněmovnou, mohl nabýt platnosti zákona jen tehdy, pokud poslanecká sněmovna potvrdila své původní rozhodnutí kvalifikovanou většinou. Pokud postup byl opačný a poslanecká sněmovna zaujala zamítavý postoj k návrhu schválený senátem, mohl senát trvat na svém usnesení a opakovaně postoupit usnesení poslanecké sněmovně. Ta měla v tu chvíli jen 2 možnosti. Pokud návrh zamítla kvalifikovanou většinou hlasů, nemohl se návrh stát zákonem a minimálně po dobu jednoho roku znovu předložen. V ostatních případech se návrh stával zákonem. Zde byla jediná cesta, aby se i přes zamítavé stanovisko poslanecké sněmovny, vládní návrh stal zákonem. Tím bylo referendum, na kterém se vláda musela usnést jednomyslně.³⁰ Hlasovací právo měl v tu chvíli

²⁷ tamtéž, s. 283

²⁸ MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945*. 2., upr. vyd. Praha: Linde, 1999. s. 284. ISBN 80-7201-167-7.

²⁹ tamtéž, s. 284

³⁰ tamtéž, s. 284

každý občan, který mohl volit do poslanecké sněmovny. Nutno podotknout, že doby účinnosti tohoto zákona se žádné referendum nekonalo. Ani pro něj nebyly vytvořeny podmínky. Nikdy nebyl přijat zákon, který referendum upravoval. Poslední překážkou, po schválení návrhu poslaneckou sněmovnou mohlo být jen nesouhlasné stanovisko prezidenta republiky, tzv. suspenzivní veto. Toto veto mohlo být přehlasováno nadpoloviční většinou všech členů v obou komorách. Pokud ovšem nebyla shoda v obou komorách, mohlo být veto prezidenta přehlasování třípětinovou většinou poslanecké sněmovny.³¹

V době, kdy sněmovny nezasedaly, plnil neodkladná opatření 24 členný výbor parlamentu. Byl zakotven v zákoně č. 327/1920 Sb, označován jako „stálý výbor“.³² Každá z komor volila členy a náhradníky, kdy poslanecké sněmovně náleželo 16 členů a senátu 8. Tento výbor mohl vydávat neodkladná opatření na návrh vlády a za souhlasu prezidenta, kdy před schválením muselo být opatření vládou předloženo Ústavnímu soudu k posouzení. Opatření mohlo být přijato jen za souhlasu nadpoloviční většiny výboru. Takováto opatření měla jen dočasný charakter,³³ kdy musela být na následujícím zasedání sněmovny a senátu potvrzeno do dvou měsíců od počátku zasedání, jinak pozbývalo platnosti. Do kompetencí stálého výboru nepatřilo volit prezidenta, vyhlášovat válku, měnit ústavní zákony, nařizovat občanům nové finanční povinnosti, zcizovat státní majetek a stanovit výdaje ze státního rozpočtu.³⁴

2. 4 Vývoj postavení poslance do roku 1960

Po několika letech svobody a demokracie přichází rok 1938 a sním spojený Mnichovský diktát, který je následovaný zřízením Protektorátu Čechy a Morava, kdy je funkce zákonodárného shromáždění a funkce poslance výrazně potlačena. A to hlavně na základě přijetí zmocňovacího zákona, kterým přecházela veškerá pravomoc Národního shromáždění na prezidenta a tím fakticky poslanci ztratili svůj vliv na dění v ČSR.³⁵ Funkci autonomních orgánů převzaly orgány říšské a tím byl absolutně potlačen parlamentarismus v Českých zemích. Národní shromáždění bylo

³¹ MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945*. 2., upr. vyd. Praha: Linde, 1999. s. 283. ISBN 80-7201-167-7..

³² tamtéž, s. 283

³³ tamtéž, s. 283

³⁴ MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945*. 2., upr. vyd. Praha: Linde, 1999. s. 290. ISBN 80-7201-167-7.

³⁵ VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel a KNOLL, Vilém. *České právní dějiny 2., upr. vyd., vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. s. 305. ISBN 978-80-7380-257-8.

rozpuštěno 21. března 1939 a opět se sešlo až v roce 1945. V době Protektorátu lze vysledovat existenci Výboru Národního souručenství, který měl nahrazovat funkci Národního shromáždění. Avšak postavení jeho členů nebylo zdaleka svobodné, protože všechny členy souručenství jmenoval prezident a tím si je zavazoval k poslušnosti. Jediné co by se zdálo být podobně s dřívějším Národním shromážděním je proces přijímání návrhů. Souručenství přestalo existovat v roce 1942 na základě správní reformy, kterou provedl Heydrich.³⁶

První poválečné Národní shromáždění bylo svoláno na základě ústavního dekretu prezidenta republiky č. 18/1944 o národních výborech a Prozatímním národním shromáždění. Poslanec v tomto shromáždění byl volen voliteli.³⁷ Hlavním úkolem tohoto shromáždění bylo připravení řádných voleb do Národního shromáždění a potvrzení prezidenta ve funkci. Následně bylo ve volbách zvoleno Národní shromáždění, ve kterém měla hlavní zastoupení KSČ.³⁸

V následujících letech, bylo prakticky nemožné, aby se do poslanecké sněmovny dostal kandidát z jiné kandidátky než KSČ. Národní shromáždění bylo pouze jednokomorové, takže ve státě nebyla jiná instituce, která by mohla kontrolovat Národní shromáždění, které bylo fakticky vedeno jen několika představiteli KSČ. Vše vyvrcholilo přijetím Ústavy z roku 1960, kde byla zakotvena vláda jedné strany.

2. 5 Ústavní vývoj 1960 – 1989 se zaměřením na Národní shromáždění

11. července 1960 Národní shromáždění schválilo návrh ústavy a ústava byla vyhlášena ve Sbírce zákonů jako ústavní zákon č. 100/1960 Sb. Tomuto aktu předcházela vývoj společnosti a o nové ústavě se uvažovalo již od konce 50. let, protože ústava z 9. května 1948 již neodpovídala povaze komunistického režimu. Vedení KSČ proto zdůrazňovalo, že ústava musí být ústavou socialistického státu, což bylo potvrzeno na XI. sjezdu KSČ v usnesení. Před schválením návrhu stavy

³⁶ VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel a KNOLL, Vilém. *České právní dějiny 2., upr. vyd.*, vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. s. 305. ISBN 978-80-7380-257-8.

MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého československého práva do roku 1945. 2., upr. vyd.* Praha: Linde, 1999. s. 290. ISBN 80-7201-167-7.

³⁷ VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel a KNOLL, Vilém. *České právní dějiny 2., upr. vyd.*, vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. s. 305. ISBN 978-80-7380-257-8.

³⁸ VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel a KNOLL, Vilém. *České právní dějiny 2., upr. vyd.*, vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. s. 396. ISBN 978-80-7380-257-8.

proběhly volby do Národního shromáždění, kdy samozřejmě vyhrála Komunistická strana s účastí 99 %.³⁹

Ústava z roku 1960 byla značně ideologická a zaváděla vedoucí úlohu Komunistické strany Československa v článku 4: „Vedoucí silou ve společnosti i ve státě je předvoj dělnické třídy, Komunistická strana Československa, dobrovolný bojový svazek nejaktivnějších a nejuvědomělejších občanů z řad dělníků a inteligence.“⁴⁰

Hlava 3. – Národní shromáždění

Národní shromáždění bylo voleno na dobu 4 let (což nebylo dodržováno a na základě ústavních zákonů bylo volební období prodlužováno, celkem 3x, další volby byly až v roce 1971⁴¹) a mělo 300 členů, kteří byli odpovědní lidem a mohli být i odvoláni. Národní shromáždění mělo plnit úkoly socialistického státu. Usnází se na ústavě a zákonech a sleduje jejich provádění, dává souhlas k mezinárodním smlouvám a ke smlouvám, k jejichž provedení je potřeba zákona. Volí prezidenta a vyslovuje důvěru či nedůvěru vládě, dále volí Nejvyšší soud a může jeho členy i odvolávat. Zabývá se podněty národních výborů a usnází se o vypovězení války.⁴²

Národní shromáždění svolává a končí prezident, svoláno musí být nejméně 2x v roce (čl. 50).⁴³ Usnášeníschopné je Národní shromáždění při přítomnosti nadpoloviční většiny poslanců a k platnosti usnesení je potřeba souhlasu nadpoloviční většina přítomných, výjimku tvoří hlasování o přijetí nové ústavy, o změně ústavy, o usnesení vypovězení války nebo ke zvolení prezidenta, k souhlasu s těmito závažnějšími otázkami je potřeba souhlasu tří pětin všech poslanců (čl. 51). Národní shromáždění má pravomoc zřídit výbory pro hlavní úseky státní a společenské činnosti a volí předsedy těchto výborů (čl. 52).⁴⁴

³⁹ KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj československého práva 1945-1989*. Praha: Linde, 2009. s. 323- 324. ISBN 978-80-7201-741-6.

⁴⁰ GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. III, 1960-1989*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. s. 24. ISBN 978-80-246-1285-0.

⁴¹ GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. III, 1960-1989*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. s. 31. ISBN 978-80-246-1285-0.

⁴² GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. III, 1960-1989*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. s. 33 – 34. ISBN 978-80-246-1285-0.

⁴³ tamtéž, s. 33

⁴⁴ GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. III, 1960-1989*. Vyd. 1: Praha: Karolinum, 2007. s. 35. ISBN 978-80-246-1285-0.

Poslanec Národního shromáždění skládá na první schůzi slib, kterým slibuje, že bude věrný republice a socialismu a že se bude chovat v souladu s ústavou a zákony (čl. 56). Poslanec je povinen být ve stálém styku se svými voliči a pravidelně je informovat o své práci. (čl. 57). Není stíhatelný bez souhlasu Národního shromáždění a též nemůže být bez tohoto souhlasu vzat do vazby (čl. 58).⁴⁵

Ústava zakotvuje i předsednictvo Národního shromáždění, které je tvořeno 30 členy, kteří jsou voleni z členů shromáždění na po celé volební období. Předsednictvo setrvává ve funkci až do zvolení nového (čl. 59). Předsednictvo řídí práci Národního shromáždění a jeho hlavní úloha spočívá v řízení chodu země, když nezasedá Národní shromáždění, vydává opatření, které musí být schváleno na nejbližším zasedání Národního shromáždění. Zákonná opatření se vyhláší jako zákony (čl. 60).⁴⁶

„Koncepce Národního shromáždění v soustavě nejvyšších státních orgánů vycházela formálně z „úplnosti moci“ soustředěné v Národním shromáždění, kterému byla odpovědna nejen vláda, ale i prezident republiky. Faktická úloha Národního shromáždění byla ovšem velmi malá. Nejen proto, že ve svých základních formálních kompetencích (zákonodárné a kontrolní) bylo plně vázáno na předcházející souhlas, resp. nesouhlas vedení komunistické strany. V předsednictvu a v sekretariátu ÚV KSČ se schvalovaly předem všechna důležitá usnesení Národního shromáždění a všechny závažnější legislativní záměry a legislativní projekty. Rovněž o všech personálních otázkách – samozřejmě včetně složení vlády – se plně a výlučně rozhodovalo ve stranickém vedení. Navíc se krátce, předem do detailů režírované schůze Národního shromáždění konaly jen sporadicky a značná část legislativních kompetencí NS byla přesunuta do zákonných opatření předsednictva Národního shromáždění a ještě častěji na druhotné normativní akty exekutivních orgánů.“⁴⁷

„To je navíc nutno konfrontovat se skutečným stavem, kdy se i nadále uplatňovalo přednostní projednávání všech významných politických otázek

⁴⁵ GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. III, 1960-1989.* Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. s. 35 – 36. ISBN 978-80-246-1285-0.

⁴⁶ GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. III, 1960-1989.* Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. s. 35 – 36. ISBN 978-80-246-1285-0.

⁴⁷ GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. III, 1960-1989.* Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. s. 31. ISBN 978-80-246-1285-0.

v Ústředním výboru KSC, respektive jeho předsednictvu, a obsazení všech nejvýznamnějších státních funkcí členy nejužšího vedení KSC⁴⁸

2. 5. 1 Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o Československé federaci

Tato ústava byla přijata 27. října 1968 s účinností od 1. 1. 1969. Byla označována jako malá ústava, protože měnila jen příslušná ustanovení Ústavy z roku 1960, která jako celek zůstala v platnosti.⁴⁹ K 1. lednu tak vznikla Česká socialistická republika a Slovenská socialistická republika. Tímto krokem vzniklo dvojí občanství, jednak vlastní, každé republiky zvlášť, tak občanství federální.⁵⁰ Každá z republik postoupila svoje výlučné pravomoci federálnímu státu. Tím byli hlavně pravomoci týkající se zahraniční politiky státu, federálního zákonodárství, kontrola federálních orgánů a kontrola federální ústavnosti. Vedle federálních pravomocí existovali „záležitosti společné“, které náležely do pravomocí republik. Tím bylo plánování, finance, průmysl, doprava, zemědělství aj.⁵¹ A třetí oblastí záležitostí, které nejsou ani federální a ani společné, byly takové, které náležely výlučně do pravomocí republik.⁵²

Hlava třetí – Federální shromáždění

Federální shromáždění je nejvyšším orgánem státní moci, má dvě sněmovny. Sněmovna lidu a Sněmovna národů (čl. 29). Sněmovna lidu má 200 poslanců, kteří jsou voleni v celé Československé socialistické republice a volební období je 4 roky.⁵³ Je zakotvena neslučitelnost funkcí, poslanec ve Sněmovně lidu nemůže být zároveň poslance ve Sněmovně národů (čl. 30). Ve sněmovně národů, která má 150 členů, jsou oba národy, Čechů i Slováků zastoupeny rovnoměrně, v každé republice se volí 75 poslanců do Sněmovny národů a volební období končí s volebním obdobím Sněmovny lidu (čl. 31).⁵⁴ Nutno zmínit, že tato ústava zakotvuje zákaz majorizace (čl. 42), to znamená, že v určitých otázkách hlasují ve Sněmovně národů poslanci zvolení v ČSR a poslanci zvolení v SSR odděleně.

⁴⁸ KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj československého práva 1945-1989*. Praha: Linde, 2009. s. 327. ISBN 978-80-7201-741-6.

⁴⁹ tamtéž, s. 327

⁵⁰ tamtéž, s. 328

⁵¹ tamtéž, s. 329

⁵² KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj československého práva 1945-1989*. Praha: Linde, 2009. s. 342. ISBN 978-80-7201-741-6.

⁵³ tamtéž, s. 342

⁵⁴ GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. III, 1960-1989*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. s. 183 – 184. ISBN 978-80-246-1285-0.

Usnesení bude přijato, pokud pro něj hlasuje většina v každé oddělené části, pokud není potřeba kvalifikovaná většina k přijetí návrhu. Majorizace se uplatňuje například u těchto návrhů: státních rozpočtů, závěrečných účtů, střednědobých národohospodářských plánů federace, atd. (čl. 42).⁵⁵

Federální shromáždění, jakožto nejvyšší zákonodárny sbor, vykonávalo zákonodárnou činnost v oblastech, které náleží do společné působnosti republik a federace a do výlučné působnosti federace. Jedná se hlavně o schvalování federálních zákonů a ústavy, o otázkách zahraniční politiky, kontroluje vládu, volí prezidenta, zřizuje ministerstva a schvaluje mezinárodní smlouvy (čl. 36).⁵⁶ Sněmovna lidu je usnášeníschopná, jestliže je přítomna alespoň polovina poslanců a Sněmovna národů je usnášeníschopná, pokud je přítomna nadpoloviční většina poslanců volených v ČSR i v SSR. K přijetí návrhu je potřeba vždy souhlasu nadpoloviční většina přítomných poslanců (čl. 40), pokud se nejedná o ústavní zákon (čl. 41). Národní shromáždění podle této ústavy vzniklo z poslanců národních rad, kteří nebyli zároveň poslanci Národního shromáždění. Volilo se také předsednictvo Národního shromáždění, kde z každé sněmovny bylo delegováno 20 členů, dohromady 40.⁵⁷

čl. 50: „Poslance Federálního shromáždění nelze trestně ani kárně stíhat, ani jej vzít do vazby bez souhlasu sněmovny, jejímž je členem. Odepře-li sněmovna souhlas, je stíhání navždy vyloučeno.“⁵⁸

čl. 51: Poslance Federálního shromáždění nelze vůbec stíhat pro hlasování ve sněmovně, v jejích orgánech nebo v předsednictvu Federálního shromáždění. Za výroky při výkonu funkce poslance, učiněné v některé sněmovně, v jejím orgánu nebo v předsednictvu Federálního shromáždění, podléhá poslanec jen disciplinární pravomoci své sněmovny“⁵⁹

⁵⁵ GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. III, 1960-1989*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. s. 183 – 184. ISBN 978-80-246-1285-0.

KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj československého práva 1945-1989*. Praha: Linde, 2009. s. 342. ISBN 978-80-7201-741-6.

⁵⁶ GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. III, 1960-1989*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. s. 183 – 184. ISBN 978-80-246-1285-0.

⁵⁷ KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj československého práva 1945-1989*. Praha: Linde, 2009. s. 342 – 343. ISBN 978-80-7201-741-6.

GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. III, 1960-1989*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. s. 183. ISBN 978-80-246-1285-0.

⁵⁸ Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci

⁵⁹ Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci

čl. 52: Byl-li poslanec Federálního shromáždění přistižen a zadržen při trestném činu, je příslušný orgán povinen to ihned oznámit předsednictvu Federálního shromáždění. Nedá-li předsednictvo Federálního shromáždění k zadržení souhlas, musí být poslanec ihned propuštěn.⁶⁰

Hlava sedmá – státní orgány ČSR a SSR – Český a Slovenská národní rada

Česká národní rada má 200 poslanců a Slovenská národní rada 150 poslanců, kteří jsou voleni na 4 roky. Do působnosti národních rad patří zejména usnášet se na ústavních zákonech republiky, jednat o otázkách vnitřní politiky, volit a odvolávat předsedu národní rady, aj. (čl. 107). Národní rada je schopna se usnášet pokud je přítomna nadpoloviční většina poslanců a k přijetí návrhu je potřeba nadpoloviční většina přítomných, k přijetí ústavního zákona je potřeba tři pětiny všech poslanců.⁶¹ (čl. 109). Vyslovuje důvěru či nedůvěru vládě (čl. 110).⁶² Národní rada volí předsednictvo rady a to zůstává ve funkci až do nového zvolení předsednictva (čl. 119). Předsednictvo zasedá v době, kdy nezasedá Rada a nebo nemůže zasedat v důsledku mimořádných příčin.⁶³

2. 5. 2 Ústavní vývoj v době normalizace do roku 1989

Československo v této době, v době přítomnosti sovětských vojáků přestalo fakticky být suverénním státem. V této době nastalo hodně personálních i legislativních změn. Omezovaly se svobody – spolčovací, tisku, shromažďovací, aj. Počátky normalizace se dotkly i podoby federace. Nevyhovující uspořádání federace vyústilo k přijetí několika ústavních zákonů v roce 1970 – 1971. První volby za normalizace se konaly v roce 1971 podle zákona č. 44/1971 Sb. Zákon určil věkovou hranici pasivního volebního práva na 21 let a aktivního na 18 let, v praxi byl zpochybnován princip tajného hlasování.⁶⁴ Konaly se také volby do

⁶⁰ Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci

⁶¹ GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. III, 1960-1989*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. s. 185 – 186. ISBN 978-80-246-1285-0.

⁶² Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci

⁶³ GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. III, 1960-1989*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. s. 185 – 186. ISBN 978-80-246-1285-0.

Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci

KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj československého práva 1945-1989*. Praha: Linde, 2009. s. 343. ISBN 978-80-7201-741-6.

⁶⁴ GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. III, 1960-1989*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. s. 185 – 186. ISBN 978-80-246-1285-0.

ČNR a SNR. Výsledky odpovídaly normalizačnímu režimu, kdy více než 99 % hlasů získali kandidáti Národní fronty. Volební období bylo ústavním zákonem č. 43/1971 Sb. prodlouženo na 5 let tak, aby se shodovalo se sjezdy KSČ.⁶⁵

Další volby se konaly v roce 1976, kdy výsledky dopadly skoro stejně jako v roce 1971. Mezitím v roce 1975 byl zvolen prezidentem Gustáv Husák místo dlouhodobě nemocného L. Svobody, na základě zákona 50/1975 Sb., který umožňoval zvolit nového prezidenta i když prezidentský úřad je obsazený, ale prezident dlouhodobě svou funkci nevykonává.⁶⁶ Za zmínku stojí ještě ústavní zákon č. 177/1980 Sb., o skončení volebních období zastupitelských orgánů. Tímto skončilo volební období ČNR, SNR, Sněmovny lidu a Sněmovny národů a národních výborů.⁶⁷ V roce 1981 se konaly nové volby, opět se shodným výsledkem.⁶⁸ V této době docházelo k pošlapávání lidských práv, ke kterým byl stát zavázaný Mezinárodním paktem o občanských a politických právech a Mezinárodním paktem o hospodářských, sociálních a kulturních právech, na což upozorňovala Charta 77. V roce 1988 vznikla nová ústava, která měla být trojjedinou ústavou, mělo se jednat o ústavu dvou republik a federace v jednom ústavním textu. Ústava byla v některých bodech demokratizující, např. zakotvila referendum, Ústavní soud ČSSR a Ústavní soudy ČSR a SSR. Události 17. listopadu 1989 směřovaly k demokratickému režimu, k dodržování lidských práv a transformaci ekonomiky do svobodné tržní podoby.⁶⁹

⁶⁵ KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj československého práva 1945-1989*. Praha: Linde, 2009. s. 347 – 348. ISBN 978-80-7201-741-6.

⁶⁶ tamtéž, s. 347

⁶⁷ tamtéž, s. 347

⁶⁸ tamtéž, s. 348

⁶⁹ KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj československého práva 1945-1989*. Praha: Linde, 2009. s. 350 – 354. ISBN 978-80-7201-741-6.

3. Srovnání Parlamentu UK a Poslanecké sněmovny

ČR

3.1 Parlament UK

Parlament Spojeného království je tvořen dvěma komorami: the House of Lords (Sněmovna lordů) a the House of Commons (Poslanecká sněmovna). Jejich práce je velice podobná. Schvalují zákony, kontrolují vládu a diskutují o aktuálních problémech. Poslanecké sněmovně navíc náleží schvalování zvyšování a snižování daní, čímž poskytuje více peněz vládě. Poslanecká sněmovna je volena ve volbách, kdy je to podobné jako u nás. Strana, která získá největší počet hlasů a mandátů je pověřena sestavit vládu. Buď vládne sama a nebo v koalici. Předsedu strany pověřuje sestavením král/královna. V dnešní době je to královna. Poslanecká sněmovna má 650 členů. Každý volební obvod v zemi volí jednoho člena do sněmovny. Volby se uskutečňují, až když panovník rozpustí parlament na doporučení premiéra. Praxe je taková, že se tak stává po čtyřech letech. Volební období ale nesmí přesáhnout 5 let. Pasivní volební právo je od 21 let a aktivní volební právo od 18 let věku. Dolní sněmovna (Poslanecká sněmovna) zasedá ve čtyřech obdobích po 40 dnech v roce. Hlavní osobou Dolní sněmovny je speaker - má na starosti, aby návrhy zákonů byly projednány v termínech. Má důležitou roli – je prostředníkem mezi opozicí a vládou, a premiér - tím může být jen člen Dolní sněmovny a má možnost rozpustit Dolní sněmovnu.⁷⁰

Co se týká Sněmovny Lordů, tak v době vzniku, který se datuje až do 13. století, měla daleko více pravomocí než Poslanecká sněmovna a zasedali v ní hlavně církevní hodnostáři a aristokracie a jejich členství bylo dědičné. Dnes má Sněmovna Lordů 775 členů, z nichž už pouze 89 je dědičných členů, 660 jich bylo jmenováno a 26 členů jsou duchovní.⁷¹

Sněmovna Lordů (nebo také Horní sněmovna) má postavení soudní revizní instance. „Revize se uskutečňuje ve formě petice na zrušení anebo změnu některého z dřívějších soudních rozhodnutí, a to v civilních i trestních věcech za předpokladu, že rozhodnutí v této konečné instanci si vyžaduje obecný zájem. S ohledem na to

⁷⁰ KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států: (srovnávací studie)*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2006. s. 170 – 174. ISBN 80-7201-606-7.

⁷¹ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/190209-reforma-snemovny-lordu-zatim-nebude/>
www.parliament.uk

bylo zavedeno zákonem o apelačním soudnictví z roku 1876 jmenování kvalifikovaných profesionálních právníků tzv. Law Lords do Horní sněmovny. Podmínkou pro toto jmenování byla nejméně patnáctiletá činnost jakožto barrister anebo postavení v jiné vysoké justiční funkci. Počet těchto „právních lordů“ stoupl v roce 1965 na deset a v r. 1985 na dvacet. Pod předsednictvím „lorda kancléře“, který je současně předsedou Horní sněmovny a ministrem spravedlnosti, tvoří „právní lordi“ nejvyšší apelační soud země.⁷²

„Zatímco až do roku 1911 měla veto vůči každému zákonu schválenému v Dolní sněmovně, omezuje se dnes její činnost na čtyři základní oblasti: předně na zákonodárnou iniciativu v otázkách, jež nejsou kontroverzní, dále na zkoumání a přepracování zákonodárných návrhů, které jí byly předloženy, na právo tyto zákonodárné návrhy (s výjimkou zákonodárných návrhů v oblasti rozpočtu) pozdržet na dobu jednoho roku, a konečně pak diskuse o zvláště důležitých politických probléme, pro něž Dolní sněmovna nenalezla při svém přetížení čas.“⁷³

3. 2 Poslanecká sněmovna ČR

Poslanecká sněmovna ČR je dnes vrcholný orgán zákonodárné moci, má 200 členů, kteří jsou voleni na 4 roky v rovných, přímých, všeobecných a tajných volbách podle zásad poměrného zastoupení.⁷⁴ Je pravidlem, že předseda vítězné strany ve volbách, je pověřen sestavením vlády a případně koalice tak, aby byla vytvořena většina v Poslanecké sněmovně a koalice byla schopná se usnášet. Funkce poslance není slučitelná s funkcí senátora, prezidenta republiky a soudce a dalších funkcí, které stanoví zákon.⁷⁵ Poslanec požívá poslanecké imunity, beztrestnosti projevů ve Sněmovně, lze ho zadržet jen se souhlasem Sněmovny. Poslaneckou sněmovnu může rozpustit prezident republiky: „a) Poslanecká sněmovna nevyslovila důvěru nově jmenované vládě, jejíž předseda byl prezidentem republiky jmenován na návrh předsedy Poslanecké sněmovny, b) Poslanecká sněmovna se neusnese do tří měsíců o vládním návrhu zákona, s jehož projednáním spojila vláda otázku důvěry, c) zasedání Poslanecké sněmovny bylo přerušeno po dobu delší, než je přípustné,

⁷² KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států: (srovnávací studie)*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2006. s. 175. ISBN 80-7201-606-7.

⁷³ KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států: (srovnávací studie)*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2006. s. 175. ISBN 80-7201-606-7.

⁷⁴ tamtéž, s. 175

⁷⁵ tamtéž, s. 175

d) Poslanecká sněmovna nebyla po dobu delší tří měsíců způsobilá se usnášet, ačkoliv nebylo její zasedání přerušeno a ačkoliv byla v té době opakovaně svolána ke schůzi.

(2) Prezident republiky Poslaneckou sněmovnu rozpustí, navrhne-li mu to Poslanecká sněmovna usnesením, s nímž vyslovila souhlas třípětinová většina všech poslanců.

(3) Poslaneckou sněmovnu nelze rozpustit tři měsíce před skončením jejího volebního období.“⁷⁶

Poslanecká sněmovna je usnášeníschopná, pokud je přítomna alespoň jedna třetina všech členů a k přijetí návrhu je potřeba souhlasu nadpoloviční většiny všech přítomných, s výjimkou usnesení o vyhlášení válečného stavu, o vyslání ozbrojených sil mimo území ČR, atd., zde je potřeba souhlas nadpoloviční většiny všech poslanců i senátorů. Pokud se jedná o ústavní zákon, je potřeba souhlasu tří pětin všech poslanců i senátorů.

3.3 Složení a pravomoci PS ČR

Poslanecká sněmovna se skládá z 200 poslanců, kteří jsou voleni ve všeobecných volbách na 4 roky. Při volbách musí být každý kandidát členem politické strany.⁷⁷ Voliči vybírají ve volbách buď jednu celou stranu a nebo jednotlivé kandidáty, tzv. kroužkování. Proto se může stát, že se do Poslanecké sněmovny dostane i kandidát, který je na posledním místě kandidátní listiny, čehož jsme byli svědky v posledních volbách.

Složení Poslanecké sněmovny z pohledu politických stran k dnešnímu dni je následující: ČSSD, ANO 2011, KSČM, TOP 09, ODS, KDU-ČSL, Úsvit⁷⁸

Pravomoci a působnost Poslanecké sněmovny jsou ve většině obsaženy v Ústavě a v Jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Pokud se jedná o Ústavu, nejsou zde přesně vymezené pravomoci jen Poslanecké sněmovny, ale často se zde mluví o Parlamentu nebo o Vládě. Příkladem by mohl být čl. 43 Ústavy a dále čl. 47.

Pokud se jedná o Jednací řád Poslanecké sněmovny, zmínil bych § 50, kde jsou vyjmenovány pravomoci Poslanecké sněmovny:

⁷⁶ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁷⁷ KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států: (srovnávací studie)*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2006. s. 175. ISBN 80-7201-606-7.

⁷⁸ <http://www.volby.cz/pls/ps2013/ps53?xjazyk=CZ&xv=1>

- „(1) Do působnosti Sněmovny patří zejména
- a) projednávat návrhy zákonů a vyslovovat s nimi souhlas,
 - b) schvalovat společně se Senátem volební zákon, zákon o zásadách jednání a styku obou komor Parlamentu mezi sebou, jakož i navenek a zákon o jednacím řádu Senátu,
 - c) usnášet se o zákonu o státním rozpočtu,
 - d) usnášet se o návrhu státního závěrečného účtu,
 - e) schvalovat zákonná opatření Senátu,
 - f) projednávat mezinárodní smlouvy vyžadující souhlas Parlamentu a vyslovovat s nimi souhlas,
 - g) usnášet se společně se Senátem na vyhlášení válečného stavu,
 - h) vyslovovat společně se Senátem souhlas s pobytem cizích vojsk na území České republiky,
 - i) vyslovovat společně se Senátem souhlas s vysláním ozbrojených sil mimo území České republiky,
 - j) usnášet se společně se Senátem, že prezident republiky nemůže ze závažných důvodů vykonávat svůj úřad,
 - k) kontrolovat činnost vlády, jednat o důvěře vládě a usnášet se na vyslovení nedůvěry vládě,
 - l) projednávat odpovědi vlády a jejích členů na písemné interpelace poslanců zařazené na pořad schůze Sněmovny,
 - m) navrhopvat prezidentu republiky jmenování a odvolání prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,
 - n) volit a odvolávat členy Nejvyššího kontrolního úřadu,
 - o) volit a odvolávat předsedu a místopředsedy Sněmovny a stanovit počet místopředsedů,
 - p) zřizovat výbory a stanovit počet jejich členů,
 - q) zřizovat komise a stanovit počet jejich členů,
 - r) zřizovat vyšetřovací komise a stanovit počet jejich členů,
 - s) potvrzovat předsedy výborů v jejich funkci po zvolení výborem,
 - t) v případě nezvolení předsedy výboru výborem volit předsedu výboru a navrhopvat výboru volbu nového předsedy,
 - u) vyslovovat souhlas s trestním stíháním poslance,
 - v) rozhodovat o odvolání poslance proti rozhodnutí v disciplinárním řízení (§ 16)

a o odvolání poslance proti rozhodnutí předsedy Sněmovny o uložení pořádkového opatření (§ 19 odst. 2),

x) navrhopvat rozpočet Sněmovny a rozpočet Senátu,

y) schvalovat pravidla hospodaření poslaneckých klubů s příspěvkem podle § 78 odst. 2 a 4, z) usnášet se o vyjádřeních k návrhům aktů a dokumentů Evropské unie.

za) schvalovat na návrh vlády úplatné nabývání aktiv Českou konsolidační agenturou v případě, že úplata za převody těchto aktiv přesáhne v jednom kalendářním roce 1 mld. Kč.

(2) Sněmovna vykonává i další působnost, stanoví-li tak zákon. „⁷⁹

4. Parlament ČR

Parlament České republiky je prvním zákonodárným sborem v historii České republiky, předchůdcem Parlamentu je Česká národní rada, která byla poprvé ustavena v roce 1968. Dá se říci, že první volby do obou komor Parlamentu České republiky proběhly až v roce 1996, protože od roku 1993 byla Poslanecká sněmovna složena z poslanců, kteří byli zvoleni ještě do České národní rady a Senát nebyl až do roku 1996 zvolen.⁸⁰

Parlament České republiky je jako jediný orgán v České republice nositel zákonodárné moci, je zakotvený v Ústavě v Hlavě II, avšak ustanovení, která se týkají této oblasti se vyskytují v Ústavě i na jiných místech. Příkladem je čl. 58, čl. 65, čl. 68, čl. 71, čl. 72.⁸¹

Parlament ČR je tvořený dvěma komorami, Poslaneckou sněmovnou a Senátem. Poslanecká sněmovna je složena z 200 poslanců volených na dobu 4 let a Senát se skládá z 81 senátorů volných na dobu 6 let, kdy každé dva roky se obmění jedna třetina členů.⁸²

„Koncepce dvoukomorového zákonodárného sboru byla zvolena z několika důvodů. Byla vzata v úvahu tradice první republiky a svým způsobem i tradice

⁷⁹ zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny,
http://www.psp.cz/docs/laws/1995/90.html#_7

⁸⁰ GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří a ZOUBEK, Vladimír. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Prospektrum, 1996. s. 116. ISBN 80-7175-041-7.

⁸¹ PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl. část. 1., Ústavní právo České republiky*. Praha: Linde, 2001. s. 221. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-273-8.

⁸² GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří a ZOUBEK, Vladimír. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Prospektrum, 1996. s. 119. ISBN 80-7175-041-7.

Federálního shromáždění. Rovněž bylo přihlédnuto ke zkušenostem s dvoukomorovým systémem v současných demokratických státech. Dvoukomorová koncepce byla rovněž předpokládána vzhledem k politické situaci – v Prozatímním Senátu měli být „zaměstnání“ poslanci bývalého Federálního shromáždění, což se však nakonec vzhledem k nechuti Poslanecké sněmovny k tomuto řešení neuskutečnilo. Dvoukomorový systém – přes řadu problémů a s tím souvisejících diskusí – plní kromě funkce zdržovací zejména funkci dvojí ochrany stability Ústavy.“⁸³

4.1 Volby v obecném pojetí

V této kapitole bych se chtěl zabývat problematikou voleb a jejich odlišnostech nebo naopak co mají obě komory společného v této fázi.

„Volby jsou z organizačního hlediska složitý společenský proces sestávající z několika na sebe navazujících stadií. Časově jsou ohraničeny stanovením data jejich konání a celý proces je zpravidla ukončen vyhlášením výsledků, případně vyčerpáním možností přezkoumat jejich průběh a správnost vyhlášených výsledků. V souvislosti s konáním voleb vzniká komplikovaný systém právních vztahů, jejichž subjekty jsou jak voliči, tak i státní orgány, politické strany, ale i např. masové sdělovací prostředky. Jednotlivá stadia volebního procesu jsou souhrnem na sebe navazujících institutů, které jsou regulovány právními předpisy, zejména zákonem o volbách, případně dalšími od něj odvozenými podzákonnými akty.“⁸⁴

Pro volby do Poslanecké sněmovny jsou zákonem určeny volební kraje totožné s územím krajů jako vyšších samosprávných celků a hlavního města Prahy. Pro volby do senátu se vytváří na území České republiky 81 jednomandátových volebních obvodů, jejichž popis v odkazu na administrativní předchozí okresy a případně další obce sousedních okresů tvoří přílohu č. 3 zákona.⁸⁵

⁸³ PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl. část. 1., Ústavní právo České republiky*. Praha: Linde, 2001. s. 232. Vysokoškolské právnícké učebnice. ISBN 80-7201-273-8.

⁸⁴ PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl. část. 1., Ústavní právo České republiky*. Praha: Linde, 2001. s. 186. Vysokoškolské právnícké učebnice. ISBN 80-7201-273-8.

⁸⁵ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. s. 383. Právnícké učebnice. ISBN 80-86473-90-2.

4. 1. 1 Volební principy

Tyto principy obsahuje čl. 18 Ústavy:

„(1) Volby do Poslanecké sněmovny se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásady poměrného zastoupení.⁸⁶

(2) Volby do Senátu se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásady většinového systému.“⁸⁷

Všeobecnost – spočívá v tom, že nikomu nesmí být dán zákaz vykonávat své volební právo, pokud neexistují zákonné překážky ve vykonávání volebního práva.⁸⁸

Rovnost – princip, který zaručuje, že každý odevzdaný hlas u voleb má stejnou váhu. Nerozlišuje se postavení člověka ve společnosti nebo je pohlaví.⁸⁹

Přímost – tento princip spočívá v tom, že akt volby, tzn. vhození hlasovacího lístku do hlasovací urny, musí provést každý sám, osobně. Nelze pověřit někoho jiného, aby tuto volbu zprostředkoval mým jménem.⁹⁰

Tajnost – princip založený na anonymitě. Nikdo nesmí znát, moji volbu, pokud mu ji dobrovolně nesdělím. Proto je ve volební místnosti vyžadován prostor, kde je možný výběr kandidáta bez dohledu druhé osoby.⁹¹

4. 2 Volby do Parlamentu obecně

Volby do Parlamentu, rozumíme tím volby do Poslanecké sněmovny i Senátu upravuje zákon č. 247/1995 Sb. o volbách do Parlamentu České republiky. Volby vyhlašuje prezident nejpozději 90 dnů před jejich konáním a zveřejňují se ve Sbírce zákonů.⁹² Volby se v ČR konají zásadně ve dvou dnech. V České republice je to pátek a sobota. Odchytky mohou nastat u zemí, kde je větší časový posun oproti ČR. Volit může každý občan, u kterého neexistují překážky ve výkonu volebního práva, je starší 18 let a musí být zapsaný ve voličském seznamu.⁹³ Hlasování probíhá ve volebních okrscích, které stanoví zvláštní zákon. Volebními

⁸⁶ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁸⁷ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁸⁸ PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státopěda. II. díl. část. 1., Ústavní právo České republiky*. Praha: Linde, 2001. s. 181. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-273-8.

⁸⁹ tamtéž, s. 184

⁹⁰ tamtéž, s. 185

⁹¹ tamtéž, s. 186

⁹² zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky

⁹³ zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky

orgány jsou: Stálá volební komise – která se podílí na přípravě voleb, dohlíží na jejich průběh a vyhotovuje zápis z voleb, Ministerstvo vnitra – koordinuje přípravu voleb, vede voličské seznamy a zajišťuje registraci stran, Ministerstvo zahraničních věcí – podílí se na přípravě a koordinaci voleb do Poslanecké sněmovny, Český statistický úřad – zabezpečuje výsledky voleb, školí členy volebních komisí, vyhotovuje zápisy o výsledcích voleb, krajský úřad, resp. magistrát hl. m. Prahy – pro volby do Poslanecké sněmovny zajišťuje registraci politických stran, zajišťuje tisk hlasovacích lístků, zajišťuje volební místnosti, pověřený obecní úřad v sídle obvodu – pro volby do Senátu, zajišťuje volby, přijímá registraci kandidátů, zajišťuje místnosti pro volby, archivuje výsledky, pověřený obecní úřad – kontroluje průběh voleb a kontroluje průběh sčítání hlasů. Dalšími orgány při volbách jsou starosta obce, primátor statutárního města, zastupitelský úřad, okrsková volební komise a zvláštní okrsková volební komise pro volby do Poslanecké sněmovny.⁹⁴

4. 2. 1 Volby do Poslanecké sněmovny

Do poslanecké sněmovny mohou kandidovat pouze politické strany, politické hnutí nebo koalice.⁹⁵ Pokud strany kandidují v koalici, nemůže už kandidovat každá strana zvlášť a každý kandidát může být součástí jen jedné kandidátní listiny. Kandidátní listiny musí být podány nejpozději 66 dnů před zahájením voleb a musí být doloženo potvrzení o zaplacení příspěvku 15 000 Kč v každém kraji, ve kterém strana či koalice kandidují. Tento příspěvek je příjmem státního rozpočtu. Kandidátní listina musí obsahovat určité náležitosti, které jsou doslovně vyjmenované v § 32 zákona o volbách do Parlamentu ČR, jsou jimi název volebního kraje, název politické strany, jména a identifikace kandidátů, pořadí kandidátů, aj.⁹⁶ Kandidátní listiny schvaluje krajský úřad, pokud obsahuje listina chyby, vyzve k jejich doplnění ve lhůtě nejdéle do 50 dnů před konáním voleb. Pokud se tak nestane, krajský úřad vyškrtně stranu či koalici. Po registraci kandidátní listiny se vyhotovují hlasovací lístky, pro každou stranu zvlášť.

⁹⁴ zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky

⁹⁵ zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky

⁹⁶ zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky

Hlasovací lístky musí být distribuovány nejpozději 3 dny před konáním voleb okrskovým komisím. (§38)⁹⁷

4. 2. 2 Volby do Senátu

Volby do Senátu se řídí stejným zákonem jako volby do Poslanecké sněmovny.⁹⁸ Probíhají stejně, za stejných podmínek a principů, ale rozdílným je většinový volební systém. Byl stanoven většinový systém absolutní většiny.⁹⁹ Podstata tohoto systému spočívá v tom, že vítězný kandidát musí získat nejméně 50 % a jeden hlas. Pokud se tak nestane, zákon stanoví konání druhého kola, do kterého postupují jen dva nejúspěšnější kandidáti z prvního kola, které se musí konat sedmý den po skončení prvního kola. Ve druhém kole vyhrává ten, kdo získá většinu hlasů. Pokud by se stalo, že do druhého kola postoupí 3 a více kandidátů, postačuje k vítězství ve volbách získání relativní většiny, ne absolutní, která platí při souběhu jen dvou kandidátů. Tzn., že aby byl kandidát zvolen, musí získat více než jeho protikandidáti.¹⁰⁰

5. Poslanecká sněmovna

Poslanecká sněmovna má 200 poslanců, kteří jsou voleni na 4 roky. Volební období nemůže být za žádných okolností prodlouženo.¹⁰¹ Volební období může být ovšem zkráceno, pokud nastanou zákonné důvody pro rozpuštění Poslanecké sněmovny, které jsou dány v čl. 35 Ústavy. Jedná se o nevyslovení důvěry nově sestavené vládě (odst. 1), pokud se PS neusnese do tří měsíců o vládním návrhu, pokud s ním spojila otázku důvěry podle čl. 44 odst. 2 Ústavy, pokud zasedání PS je přerušeno déle než 120 dnů nebo pokud PS nebyla usnášenischopná po dobu minimálně 3 měsíce.¹⁰²

⁹⁷ zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky

⁹⁸ zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky

⁹⁹ PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl. část. 1., Ústavní právo České republiky*. Praha: Linde, 2001. s. 201. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-273-8.

¹⁰⁰ PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl. část. 1., Ústavní právo České republiky*. Praha: Linde, 2001. s. 206. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-273-8.

¹⁰¹ SLÁDEČEK, Vladimír. *Ústava České republiky: komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. xiv. s. 145. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-869-9.

¹⁰² PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl. část. 1., Ústavní právo České republiky*. Praha: Linde, 2001. s. 232. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-273-8.

5. 1 Status poslance

Právní status poslance je souhrn jeho práv a povinností, které spočívají hlavně ve volebním právu do orgánů Parlamentu právo vystupovat na půdě Poslanecké sněmovny – například ve formě faktické poznámky, návrhu zákona, atd., práva účastnit se jednání orgánů i tam, kde není členem. Tyto práva lze zařadit do práv poslance jako člena kolegiálního orgánu.¹⁰³

Dalším druhem práva poslance jsou práva vůči orgánům mimo Parlament, mezi která lze zařadit právo na informace – požadavek vysvětlení a podkladů od členů vlády, právo interpelací členů vlády a právo intervence, což znamená právo na upozorňování porušení zákonnosti či pracovní kázně.¹⁰⁴

Dalším právem poslance je právo vytvářet poslanecká sdružení. Na prvním místě je nutno zmínit, že do Poslanecké sněmovny poslanec vstupuje už jako člen určitého sdružení, v tom to případě politické strany. Následující sdružení probíhají hlavně za účelem prosazení návrhů, či sdružení z hlediska regionálního. Další práva poslance jsou právo sdružovat se v poslaneckých klubech, právo poslanecké imunity a právo na materiální zabezpečení.¹⁰⁵ Vše bude rozebráno dále v práci.

Vedle práv existují vždy i povinnosti. S funkcí poslance jsou spojeny hlavně ta funkce, aby Poslanecká sněmovna mohla naplňovat svůj účel a to prostřednictvím účasti na jednání Poslanecké sněmovny a orgánu, do kterého byl poslanec zvolen a poté povinnosti procedurální, mezi které patří zachování pořádku a vyjadřování se k věci.¹⁰⁶

¹⁰³ FILIP, Jan, SVATONĚ, Jan a ZIMEK, Josef. *Základy státovědy*. 3. opr. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. s. 167. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně; č. 306. ISBN 80-210-3023-2.

¹⁰⁴ FILIP, Jan, SVATONĚ, Jan a ZIMEK, Josef. *Základy státovědy*. 3. opr. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. s. 167. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně; č. 306. ISBN 80-210-3023-2.

¹⁰⁵ FILIP, Jan, SVATONĚ, Jan a ZIMEK, Josef. *Základy státovědy*. 3. opr. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. s. 168. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně; č. 306. ISBN 80-210-3023-2.

¹⁰⁶ FILIP, Jan, SVATONĚ, Jan a ZIMEK, Josef. *Základy státovědy*. 3. opr. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. s. 169. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně; č. 306. ISBN 80-210-3023-2.

5. 2 Orgány a funkcionáři Poslanecké sněmovny

Podle Ústavy v čl. 30 a 31 je výčet orgánů komor taxativní. Jde jen o výbory a komise.¹⁰⁷

Podle jednacího řádu je povinnost Poslanecké sněmovny zřídit výbory mandátový a imunitní, petiční, organizační, rozpočtový. Výbory jsou zřizovány vždy na první schůzi Poslanecké sněmovny v novém funkčním období.¹⁰⁸ Dále jsou orgány Poslanecké sněmovny komise. Ihned po volbách se zřizují komise, prvním z nich je vždy volební komise. Komise se zřizují ad hoc k určitému problému, k určité situaci. Nejčastěji se tak děje při předběžné přípravě zákona, na kterém má Poslanecká sněmovna zvláštní zájem. Vyšetřovací komise je považována za orgán sui generis. U výborů to není zvykem zřizovat nové v průběhu funkčního období.¹⁰⁹

Ovšem v současném funkčním období bylo zřízeno mnohem více výborů a komisí.

Funkcionáři Poslanecké sněmovny jsou předseda Poslanecké sněmovny a místopředsedové Poslanecké sněmovny¹¹⁰ Jsou voleni Poslaneckou sněmovnou podle čl. 29 Ústavy. Předseda a místopředsedové se volí na ustavující schůzi Sněmovny. Pravomoci předsedy upravuje Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, konkrétně § 29:¹¹¹

- zastupovat sněmovnu navenek,
- navrhopat prezidentu republiky jmenování předsedy vlády,
- postoupit prezidentu zákony k podpisu, a zároveň je zasílat k podpisu předsedovi vlády,
- přijímat slib od členů Nejvyššího kontrolního úřadu,
- podepisovat zákony a usnesení vydávané Sněmovnou,
- udělovat souhlas k odevzdání poslance, který byl zadržen při páchání trestného činu,
- svolávat, zahajovat a ukončovat schůzi Sněmovny a společnou schůzi Sněmovny a Senátu,

¹⁰⁷ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

¹⁰⁸ PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl. část. 1., Ústavní právo České republiky*. Praha: Linde, 2001. s. 235. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-273-8.

¹⁰⁹ PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl. část. 1., Ústavní právo České republiky*. Praha: Linde, 2001. s. 235. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-273-8.

¹¹⁰ zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

¹¹¹ taméž

- jmenovat a odvolat vedoucího Kanceláře,
- povolávat náhradníky na uvolněný poslanecký mandát,
- stanovit pořadí, ve kterém ho budou místopředsedové zastupovat.¹¹²

Dále, podle čl. 66 Ústavy přísluší předsedovy Poslanecké sněmovny výkon funkcí prezidenta, pokud není schopen vykonávat svou funkci nebo pokud ještě nebyl zvolen nebo nesložil slib a úřad prezidenta není obsazený podle čl. 62 písm. a) až e) a k) a dále č. 63 odst. 1 písm. f). Jde o funkce:

- jmenování a odvolání předsedy a členů vlády a přijímání jejich demise, odvolání vlády a přijímání její demise,
- svolávání zasedání Poslanecké sněmovny,
- rozpouštění Poslanecké sněmovny,
- pověřování vlády, jejíž demisi přijal, výkonem funkce prozatímně do jmenování nové vlády,
- jmenování soudců Ústavního soudu, jeho předsedy a místopředsedy
- jmenování členů Bankovní rady a České národní banky
- vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny a do Senátu

Místopředsedové Sněmovny jsou voleni společně s předsedou na ustavujícím zasedání. Nikde není dáno, kolik místopředsedů má Sněmovna mít, proto každé volební období je jiný počet. Nyní má Poslanecká sněmovna 4 místopředsedy. Pravomoci místopředsedů jsou obsaženy v § 30 Zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Jsou jimi:

- zastupovat předsedu v určeném pořadí nebo na pokyn předsedy,
- při zastupování předsedy mají práva a povinnosti předsedy Sněmovny,
- místopředsedové se střídají po předchozí dohodě s předsedou, nebo pořadí určí předseda Sněmovny.¹¹³

Odvolání předsedy nebo místopředsedů Sněmovny lez jen na návrh dvou pětín poslanců a za stejných podmínek, jako byli zvoleni do funkce.¹¹⁴

5. 3 Zasedání Poslanecké sněmovny a schůze Poslanecké sněmovny

Zasedání sněmovny je stálé a svolává ho prezident republiky nejdéle 30 dnů po ukončení voleb, pokud tak neučiní, sejde se sněmovna třicátý den po dni

¹¹² zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

¹¹³ zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

¹¹⁴ zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

voleb. Zasedání sněmovny končí dnem uplynutí lhůty jejího volebního období, nebo rozpuštěním Sněmovny. Zasedání může být přerušeno, avšak maximálně 120 dní v roce.¹¹⁵

Schůze Poslanecké sněmovny se konají v době zasedání, které trvá prakticky po celou dobu funkčního období. Schůzi svolává předseda Sněmovny a nebo pokud se na tom usnese jedna pětina poslanců Sněmovny nebo o to požádá vláda či prezident republiky. Ve výjimečných případech je svolána společná schůze Poslanecké sněmovny a Senátu, například při skládání slibu nově zvoleného prezidenta republiky.¹¹⁶

Schůze jsou veřejné. Veřejnost může být vyloučena, jen na základě čl. 36 Ústavy, za podmínku, který stanoví zákon a tím je Jednací řád Sněmovny. Tento zákon¹¹⁷ stanoví, že neveřejnou může být schůze, při které jsou na pořadu utajované otázky související s obranou státu nebo jiné závažné utajované skutečnosti.

5. 4 Zásady jednání sněmovny

Pravidla jednání Sněmovny jsou určeny několika body Jednacího řádu. Pokud nejde o návrh zákona, projednává se bod pořadu v jediném čtení. Pro každou schůzi Sněmovny jsou určeni obvykle dva ověřovatelé.¹¹⁸ Navrhovatel uvede bod pořadu a poté vystoupí zpravodaj, který přednese obsah projednávaného bodu. Následuje všeobecná a potom podrobná rozprava, do které se hlásí poslanci buď písemně, nebo zdvižením ruky, písemná přihláška má přednost.¹¹⁹ Před začátkem rozpravy se Sněmovna může usnést na omezení řečnické doby, avšak ne kratší než 10 minut. Pokud ve všeobecné rozpravě byly podány nějaké návrhy podle § 63 odst. 1¹²⁰, hlasuje se o nich, pokud nikoliv, přechází se k podrobně rozpravě, ve které je možno navrhopvat pozměňovací návrhy. Po ukončení této rozpravy udělí předsedající slovo navrhovateli a zpravodaji, kteří se mohou svého posledního slova vzdát. O každém návrhu rozhoduje Sněmovna zvlášť.¹²¹

¹¹⁵ § 21 zákona č. 90/1995 Sb., Jednací řád Poslanecké sněmovny

¹¹⁶ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. s. 383. Právnícké učebnice. ISBN 80-86473-90-2.

¹¹⁷ § 56 odst. 1 zákona č. 90/1995 Sb., Jednací řád Poslanecké sněmovny

¹¹⁸ Zákon č. 90/1995 Sb., Jednací řád Poslanecké sněmovny

¹¹⁹ Zákon č. 90/1995 Sb., Jednací řád Poslanecké sněmovny

¹²⁰ Zákon č. 90/1995 Sb., Jednací řád Poslanecké sněmovny

¹²¹ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. s. 417. Právnícké učebnice. ISBN 80-86473-90-2.

Čas, který je věnovaný každému bodu není nijak omezený zákonem, zákon¹²² § 53 pouze stanoví začátek a konec jednání, který je stanoven na 9 hodinu až 21 hodinu pokud se Sněmovna neusnese jinak, a že některá hlasování nelze konat po 19. hodině.¹²³

5. 5 Hlasování ve sněmovně a jejích orgánech

Tato činnost, hlasování ve Sněmovně a jejích orgánech, je obsažena v části osmé Jednacího řádu Poslanecké sněmovny. Sněmovna je usnášeníschopná, pokud je přítomna alespoň jedna třetina všech poslanců, což je 66 a návrh může být přijat, pokud se vysloví pro návrh minimálně jedna polovina z přítomných poslanců, to znamená, že nejmenší počet hlasů, který může stačit pro přijetí návrhu je 34.¹²⁴

Pokud se jedná o souhlas či přijetí ústavního zákona nebo o přijetí mezinárodní smlouvy podle čl. 10a Ústavy, je potřeba souhlasu tří pětin všech poslanců, což je minimálně 120 hlasů.¹²⁵

Souhlas většiny poslanců Poslanecké sněmovně, což je minimálně 101 hlasů je potřeba v případech stanovených Ústavou a to je v následujících případech:¹²⁶

- k přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu (čl. 39 odst. 3 Ústavy),
- souhlas s vysláním ozbrojených sil mimo území České republiky (čl. 39 odst. 3 Ústavy),
- souhlas s pobytem ozbrojených sil jiného státu na území České republiky (čl. 39 odst. 3 Ústavy),
- usnesení o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem (čl. 39 odst. 3 Ústavy),
- usnesení o zrušení rozhodnutí vlády (dle čl. 43 odst. 4 a 5 Ústavy), (čl. 43 odst. 6 Ústavy),

PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl. část. 1., Ústavní právo České republiky*. Praha: Linde, 2001. s. 247 – 248. Vysokoškolské právnícké učebnice. ISBN 80-7201-273-8.

¹²² Zákon č. 90/1995 Sb., Jednací řád Poslanecké sněmovny

¹²³ PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl. část. 1., Ústavní právo České republiky*. Praha: Linde, 2001. s. 248. Vysokoškolské právnícké učebnice. ISBN 80-7201-273-8.

¹²⁴ GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří a ZOUBEK, Vladimír. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva. 2. přepracované a doplněné vydání*. Praha: Prospektrum, 1996. s. 122. ISBN 80-7175-041-7.

¹²⁵ zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

¹²⁶ zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

- usnesení o návrhu zákona v původním znění vrácený Senátem (čl. 47 odst. 1 Ústavy),
- usnesení o původním návrhu, pokud návrh vrátil prezident (čl. 50 odst. 2 Ústavy),
- usnesení o vyslovení nedůvěry vládě (čl. 72 odst. 2 Ústavy),
- usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu (čl. 7 zákona o bezpečnosti České republiky).¹²⁷

Způsob hlasování, je možný jak na základě identifikační karty, kterou se každý poslanec při vstupu do Poslanecké sněmovny přihlašuje a při odchodu odhlašuje, tak pomocí hlasovacích lístků. Další možností hlasování je hlasování podle jmen. To probíhá tak, že každý poslanec je jmenovitě vyzván, aby se vyjádřil pro návrh, proti návrhu nebo se zdržel hlasování. První hlasující poslanec je určený losem a další následují podle abecedního pořadí.¹²⁸

Vedle veřejného hlasování, které bylo popsáno výše, je druhou možností tajné hlasování. V tomto případě se hlasuje pomocí hlasovacích lístků. Pomocí tajného hlasování se volí předseda, místopředsedové Sněmovny a předsedové výborů a komisí. V jiných případech se hlasuje tajně tehdy, pokud se Sněmovna na tajném hlasování usnese nebo pokud tak určí zvláštní zákon.¹²⁹

5. 6 Členství ve výborech, komisích a poslaneckých klubech

5. 6. 1 Výbory

„Výbory jsou pracovními specializovanými orgány Poslanecké sněmovny. Význam výborů spočívá v jejich legislativní a kontrolní činnosti. Schůze výborů jsou veřejné s výjimkou schůzí organizačního výboru a mandátového a imunitního výboru. Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny umožňuje výborům, aby si zřídily podvýbory pro řešení konkrétních otázek, jednání podvýborů nejsou veřejná.“¹³⁰

V současné době Sněmovna zřizuje povinně¹³¹ tyto výbory:

¹²⁷ zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

¹²⁸ zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, část osmá.

¹²⁹ zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, část osmá.

¹³⁰ <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=194>

¹³¹ § 32 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny.

- Mandátový a imunitní výbor,
- Petiční výbor,
- Rozpočtový výbor,
- Kontrolní výbor,
- Organizační výbor,
- Volební výbor,
- Výbor pro evropské záležitosti,
- další výbory, na kterých se Sněmovna usnese.¹³²

Další výbory, které jsou Sněmovnou ustaveny, kromě výše vyjmenovaných jsou k roku 2014

- Hospodářský výbor,
- Ústavně právní výbor,
- Výbor pro bezpečnost,
- Výbor pro obranu,
- Výbor pro sociální politiku,
- Výbor pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu,
- Výbor pro veřejnou správu a regionální rozvoj,
- Výbor pro zdravotnictví,
- Výbor pro životní prostředí,
- Zahraniční výbor,
- Zemědělský výbor.¹³³

Výbory jsou základem legislativní i kontrolní činnosti a jsou ze své činnosti odpovědní Sněmovně, výbor projednává věci přikázané Sněmovnou. Jejich složení je určena právními předpisy, jednak Ústavou¹³⁴ a dále pak Jednacím řádem Poslanecké sněmovny.¹³⁵

Ve výborech mohou zasedat pouze poslanci Sněmovny dle zásady poměrného zastoupení. Každý poslanec může být člen nejvýše tří výborů. Dále je stanoveno, že člen výboru nesmí být člen vlády. Předsedu si volí každý výbor sám, ale musí ho ve funkci potvrdit Sněmovna.¹³⁶

Výsledek každého jednání výboru je usnesení, které je platné, pokud se na něm

¹³² § 32 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny.

¹³³ <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=194>

¹³⁴ čl. 31 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

¹³⁵ § 32 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

¹³⁶ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 2. rozš. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. s. 412. Právnícké učebnice. ISBN 80-86473-90-2.

usnese více než polovina přítomných členů, pokud zákon nestanoví jinak a výbor je usnášení schopný pokud je přítomna alespoň jedna třetina všech jeho členů. Schůze se můžou účastnit i jiní poslanci, kteří nejsou členy výboru, protože schůze jsou veřejné, kromě jednání mandátového a imunitního výboru, a hlasy takovýchto poslanců, kteří nejsou členy výboru, jsou brány jako poradní.¹³⁷ Pokud jedna pětina výboru nesouhlasí s přijatým usnesením, může určit svého zpravodaje, který vypracuje oponentní zprávu této menšiny a poté lze takovouto zprávu předložit Sněmovně.¹³⁸

Pro řešení konkrétních otázek ve výborech mohou ustanovit podvýbory. Jednání výborů a podvýborů se řídí stejnými ustanoveními, jen jednání podvýborů není veřejné. Podvýbory se vyvinuly z komisí, které obsahovali mnoho odborníků. Proto současný Jednací řád nedovoluje členství v podvýboru nikomu jinému než poslanci. Podvýbory samozřejmě pracují s odborníky a experty v dané oblasti, avšak ti mají jen poradní hlas a nemají hlasovací právo. Předsedou výboru je vždy poslanec příslušného výboru, členové podvýboru mohou být i poslanci, kteří nejsou členové příslušného výboru. Činnost podvýboru je charakteristická menším počtem členů a často i výkonnosti podvýboru, ovšem nenahrazuje práci výboru. Věc projednána v podvýboru se znova projednává ve výboru, kde se přijímá finální stanovisko.¹³⁹

Organizační výbor – zajišťuje organizačně zasedání Sněmovny, má hlavně poradní funkci. Navrhuje předsedovi konání schůzí a program, doporučuje zařazení návrhů zákonů nebo mezinárodních smluv, se kterými je spjat souhlas Parlamentu, zákonných opatření Senátu, a navrhuje, kterým výborům mají být věci přikázány, rozhoduje o přijímání zahraničních návštěv, vysílání delegací Sněmovny, dále připravuje návrh rozpočtu Sněmovny a může žádat od poslaneckých klubů předložení dokladů o čerpání příspěvků poskytnutých Sněmovnou poslaneckým klubům. Avšak nepřísluší mu kontrolní pravomoc, kontrolu provádí rozpočtový výbor. Předsedou organizačního výboru je předseda Poslanecké sněmovny a místopředsedové jsou místopředsedové Poslanecké sněmovny. Jednání tohoto výboru je neveřejné, pokud se výbor

¹³⁷ GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří a ZOUBEK, Vladimír. *Ústavní systém České republiky: Základy českéhoústavního práva*. Praha: Prospektrum, 1994. s. 176. ISBN 80-85431-85-8.

¹³⁸ GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří a ZOUBEK, Vladimír. *Ústavní systém České republiky: Základy českéhoústavního práva*. Praha: Prospektrum, 1994. s. 176. ISBN 80-85431-85-8.

¹³⁹ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1.5.2007*. 2., podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. s. 163- 164. ISBN 978-80-7201-6.

neusnese o opaku.¹⁴⁰

Co se týká mandátového a imunitního výboru, ten má svoje pravomoci vymezeny v Jednacím řádu Poslanecké sněmovny, konkrétně v § 45:¹⁴¹

„(1) Mandátový a imunitní výbor zejména

a) zkoumá, zda jednotliví poslanci a náhradníci za poslance byli platně zvoleni, a svá zjištění předkládá podle povahy věci Sněmovně nebo předsedovi Sněmovny,¹⁴²

b) zkoumá, zda mandát poslance nezanikl, a v pochybnostech o zániku mandátu poslance pro ztrátu volitelnosti nebo pro neslučitelnost funkce s výkonem funkce poslance předkládá svá zjištění s návrhem předsedovi Sněmovny,¹⁴³

c) zjišťuje, zda jsou v imunitních věcech dány podmínky pro trestní stíhání poslance, provede urychleně nutná šetření a umožní poslanci, aby se osobně jednání zúčastnil a k věci vyjádřil; zprávu o výsledku svých zjištění s návrhem na rozhodnutí předkládá Sněmovně,¹⁴⁴

d) vede disciplinární řízení proti poslanci a rozhoduje v něm.

(2) Jednání mandátového a imunitního výboru je vždy neveřejné. Mohou se jej zúčastnit jen jeho členové a další osoby, u kterých to stanoví Ústava. Jiné osoby se mohou zúčastnit jednání mandátového a imunitního výboru jen s jeho souhlasem.,¹⁴⁵

5. 6. 2 Komise

Institut komise je zakotven v Ústavě, konkrétně v článku 31. „Komise Sněmovny jsou zřizovány z poslanců a dalších osob, které nejsou poslanci, předsedou je však vždy poslanec. Pro činnost a jednání komisí platí přiměřeně ustanovení o činnosti jednání výborů. Komise mohou být přitom stálé nebo dočasné. Jako zvláštní druhové komise předvídá jednacím řád vyšetřovací komise (§ 48 a násl. zákona). Vyšetřovací komise může být zřízena pro vyšetření věci veřejného zájmu a jejími členy mohou být jenom poslanci.“¹⁴⁶

Některé komise jsou zřizovány obligatorně. Jsou to ty, které mají na

¹⁴⁰ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1.5.2007*. 2., podstatně přeprac. vyd., Praha: Linde, 2008. s. 158. ISBN 978-80-7201-6.

¹⁴¹ zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, část osmá.

¹⁴² § 45 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

¹⁴³ § 45 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

¹⁴⁴ § 45 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

¹⁴⁵ § 45 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

¹⁴⁶ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. s. 184. ISBN 80-86898-44-X.

starost kontrolu činnosti tajných služeb. Tyto komise se neřídí jednacím řádem Poslanecké sněmovny, ale zvláštními zákony, kterými jsou zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní a informační službě, zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR a zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství.¹⁴⁷ Vždy je zřízena Komise pro práci Kanceláře Poslanecké sněmovny, volební komise, která organizuje volby do všech orgánů Sněmovny i jejích orgánů. Ostatní komise jsou zřizovány pouze podle aktuální potřeby.¹⁴⁸

Co se týká Vyšetřovací komise, která je důležitá z hlediska parlamentní kontroly, je zvykem, že každá strana ve Sněmovně je v komisi zastoupena dvěma členy, které sama nominuje, avšak vyloučení jsou členové vlády, a poté je musí Sněmovna schválit hlasováním, o jehož způsobu sama rozhoduje. Většinou to bývá veřejným hlasováním a člen je zvolen, pokud získal nadpoloviční počet hlasů všech přítomných poslanců.¹⁴⁹ Co se týká volby předsedy komise, je zvykem volit ho stejně jako jednotlivé členy komise. Vyšetřovací komise se vytvoří, pokud se na tom usnese alespoň jedna pětina poslanců. V její kompetenci je kontrola a prověřování složek státní správy.¹⁵⁰

„Jednacím řádem Poslanecké sněmovny rozlišuje 3 druhy komisí, které může Poslanecká sněmovna zřizovat. Jedná se za prvé o komise, které jsou zřizovány podle jednacímho řádu, za druhé o komise zřizované na základě zvláštních zákonů a za třetí komise vyšetřovací, jejichž postavení upravuje přímo Ústava.“¹⁵¹

V současné době jsou zřízeny Sněmovnou tyto komise:

- Stálá komise pro kontrolu činnosti Bezpečnostní informační služby,
- Stálá komise pro kontrolu činnosti Generální inspekce bezpečnostních sborů,
- Stálá komise pro kontrolu činnosti Národního bezpečnostního úřadu,
- Stálá komise pro kontrolu činnosti Vojenského zpravodajství,
- Stálá komise pro kontrolu použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, použití sledování osob a věcí a rušení provozu elektronických komunikací,

¹⁴⁷ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1.5.2007*. 2., podstatně přeprac. vyd., Praha: Linde, 2008. s. 165 – 166. ISBN 978-80-7201-6.

¹⁴⁸ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1.5.2007*. 2., podstatně přeprac. vyd., Praha: Linde, 2008. s. 165 – 166. ISBN 978-80-7201-6.

¹⁴⁹ tamtéž, s. 166

¹⁵⁰ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1.5.2007*. 2., podstatně přeprac. vyd., Praha: Linde, 2008. s. 166. ISBN 978-80-7201-6.

¹⁵¹ <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=195>

- Stálá komise pro práci Kanceláře Poslanecké sněmovny,
- Stálá komise pro rodinu a rovné příležitosti,
- Volební komise.¹⁵²

5. 6. 3 Stálé delegace

„Stálé parlamentní delegace zastupují Poslaneckou sněmovnu a Senát v parlamentních shromážděních mezinárodních organizací a u Meziparlamentní unie. Obě komory Parlamentu vysílají do těchto delegací své zástupce, kteří sice vystupují navenek jako jedna delegace, nicméně organizační zajištění jejich chodu je ponecháno na komorách.“¹⁵³

V současné době jsou vytvořeny tyto stálé delegace:

- Stálá delegace do Meziparlamentní unie,
- Stálá delegace do Parlamentního shromáždění NATO,
- Stálá delegace do Parlamentního shromáždění Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě,
- Stálá delegace do Parlamentního shromáždění Rady Evropy,
- Stálá delegace do Středoevropské iniciativy.¹⁵⁴

5. 6. 4 Poslanecké kluby

Institut poslaneckého klubu je zakotven v § 77 Jednacího řádu Poslanecké sněmovny. Odstavec 1 stanoví, že poslanci se mohou sdružovat v poslaneckých klubech podle toho, za jakou stranu kandidovali ve volbách. Každý poslanec může být členem pouze jednoho poslaneckého klubu.¹⁵⁵ Je také možné vytvoření nového klubu v průběhu volebního období. V minulém volebním období jsme toho mohli být svědky odštěpení části poslanců z Věcí Veřejných, kteří ale nevytvořili nový poslanecký klub. K vytvoření nového poslaneckého klubu je potřeba minimálně 10 poslanců, avšak tento klub nemá nárok na poměrné zastoupení v orgánech Sněmovny. Nejnovější úprava, která byla v souvislosti s poslaneckými kluby v Jednácím řádu schválena, byla v roce 2006, kdy se do Sněmovny dostala Strana zelených, avšak jen se 6 mandáty, tudíž neměli nárok na

¹⁵² <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=195>

¹⁵³ <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=196>

¹⁵⁴ <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=196>

¹⁵⁵ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1.5.2007*. 2., podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. s. 166. ISBN 978-80-7201-6.

vytvoření klubu. Tehdy byla legislativa upravena tak, že na začátku volebního období je potřeba k vytvoření klubu nejméně 3 poslanců.¹⁵⁶

Po ustavení poslaneckého klubu musí klub oznámit sekretariátu předsedy Sněmovny název, jméno předsedy a místopředsedů, v jakém pořadí budou místopředsedové zastupovat předsedu a seznam všech členů klubu. Pokud se změní počet členů klubu, musí klub učinit oznámení úplně stejně jako při zakládání klubu.¹⁵⁷

„Pro chod poslaneckých klubů je rovněž podstatné to, že získávají finanční příspěvky. Usnesením č. 1471/2005 Poslanecká sněmovna schválila měsíční příspěvek poslaneckým klubům ve výši 24 500,- Kč na každý klub a 3 550,- Kč na každého člena klubu. Nevládní politické strany jsou navíc zvýhodněni tím, že příspěvek určený jejich klubu se násobí koeficientem 1,3. Peníze jsou poskytovány z rozpočtu Kanceláře Poslanecké Sněmovny. Kluby jsou povinny vést evidenci vydaných finančních prostředků. Peněžní deník o čerpání poskytnutého příspěvku předkládají kluby pololetně nebo při zániku klubu.“¹⁵⁸ Dále tato pravidla pro vyplácení příspěvků byla potvrzena i pro rok 2013.¹⁵⁹

Co se týká oprávnění poslaneckého klubu, k těm hlavním patří:

- navrhování kandidátů pro volbu předsedy a místopředsedů Sněmovny, předsedů výborů a komisí a členů výborů a komisí Sněmovny,
- navrhování členů do volební komise a do organizačního výboru a nominování na ověřovatele Sněmovny¹⁶⁰

Jak jsem již zmínil výše, členové poslaneckých klubů jsou poslanci, kteří kandidovali za politickou stranu ve volbách. Jak je však ovlivněno jejich hlasování a jednotnost hlasování v poslaneckých klubech?

Problémy s jednotností hlasování politických stran má spoustu důsledků, z nichž můžeme vybrat ty nejvíce kontroverzní, mezi něž se řadí požadavek prezidenta, který požadoval před jmenováním vlády podpisy minimálně 101 poslanců, kteří vládu budou podporovat nebo smlouva mezi stranou a poslanci, kde poslanci podepisovali závazek, že budou hlasovat podle instrukcí. Tato smlouva se

¹⁵⁶ § 77 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny
SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1.5.2007*. 2., podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. s. 166. ISBN 978-80-7201-6.

¹⁵⁷ § 77 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

¹⁵⁸ http://www.psp.cz/kps/pi/gi/infocentrum/10_poslanecke_kluby_05_2011.pdf

¹⁵⁹ Usnesení organizačního výboru ze 72. schůze 24. ledna 2013

¹⁶⁰ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. s. 623. Právnícké učebnice. ISBN 80-7380-000-4.

objevila v roce 2010 jako smlouva mezi kandidáty do sněmovny a stranou Věci veřejné.¹⁶¹

V literatuře se objevují dva základní přístupy.¹⁶² První přístup, který je veden stylem, kdy se pozoruje jednotnost hlasování, což je považováno za stranickou disciplínu pod důsledkem hrozeb a sazeb, je mnohem méně nákladný a často může být preferovaný.¹⁶³

Druhý přístup rozlišuje stranickou disciplínu, stranickou soudržnost a stranickou jednotnost. Stranická jednotnost je důsledkem dvou zdrojů – soudržnosti a disciplíny.¹⁶⁴ Pokud je stranická jednota důsledkem soudržnosti, je tedy důsledkem mocensky nevynuceného rozhodování poslanců a poslaneckých klubů, protože členové sdílejí stejné názory a postoje.¹⁶⁵ Pokud je ovšem jednotnost důsledkem disciplíny, vede k zachování jednotnosti určení doporučení, sankcí či nátlaků.¹⁶⁶

6. Senát

Senát je druhou komorou Parlamentu, vedle Poslanecké sněmovny a není rozpustitelný. Jeho existence je zakotvena v Ústavě a k jeho obsazování dochází přímou volbou na základě většinového volebního systému. Postavení Senátu je rovné s postavením Poslanecké sněmovny, avšak nalezneme odlišné názory.¹⁶⁷

„Přestože to Ústava nekonstatuje, komory nejsou rovnoprávné a mají také rozdílné postavení. Různost tohoto postavení se projevuje:

- a) v různosti volebního období,
- b) v různosti volebního systému užitého při volbách,
- c) v rozdílných pravomocech a kompetencích, v rozdílech s ohledem na přetržitost a nepřetržitost personálního složení (rozpustitelnost, resp. celková či parciální obměňovanou).“¹⁶⁸

¹⁶¹ LINEK, Lukáš, LACINA, Tomáš. Co ovlivňuje jednotnost hlasování českých poslaneckých klubů?. *Politologický časopis*, 2/2011, s. 91-107, ISSN 1211-3247.

¹⁶² tamtéž

¹⁶³ tamtéž

¹⁶⁴ tamtéž

¹⁶⁵ tamtéž

¹⁶⁶ LINEK, Lukáš, LACINA, Tomáš. Co ovlivňuje jednotnost hlasování českých poslaneckých klubů?. *Politologický časopis*, 2/2011, s. 91-107, ISSN 1211-3247.

¹⁶⁷ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. s. 490. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7380-261-5.

¹⁶⁸ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. s. 490. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7380-261-5.

Odlišné stanovisko E. Wágnerové k nálezu č. 86/2005 Sb.

„Dovozuje-li se z funkčního propojení Poslanecké sněmovny s vládou větší důležitost dolní komory ve srovnání s komorou horní – Senátem (patrně díky reálné moci vlády), nemá tato úvaha, dle mého názoru, oporu v Ústavě. Čl. 15 odst. 2 Ústavy charakterizuje Parlament jako jednu entitu. V dalších ustanoveních Ústavy jsou rozvedeny pravomoci obou komor Parlamentu tak, že tvoří-li Poslanecká sněmovna „partnera“ vládě, charakterizuje Senát, kromě výkonu pojistek ve vztahu k Poslanecké sněmovně (např. z hlediska legislativního procesu, kontinuity zákonodárné moci atd.), jeho pozice „partnera“ k druhé větvi duálně založené exekutivy, tj. k prezidentu republiky a spolu s ním k Ústavnímu soudu... Podílí-li se Senát na jeho kreaci (Ústavního soudu – pozn. J. K.), svědčí to o jeho reálném postavení rovnocenném s Poslaneckou sněmovnou“¹⁶⁹

Senát má 81 senátorů, kteří jsou voleni na dobu 6 let, a každé 2 roky se obměňuje jedna třetina senátorů. První volby proběhly v roce 1996, kdy byli zvoleni všichni senátoři najednou, a zákonem bylo určeno, které obvody jsou dvouleté, které čtyřleté a které šestileté. Sídlem Senátu je Praha, což je určeno zákonem č. 59/1996 Sb., o sídle Parlamentu.¹⁷⁰ Aktivní volební právo je shodné s volbami do Poslanecké sněmovny, tudíž všichni občané starší 18 let s výjimkou hlasování v zahraničí. Volit lze pouze na území České republiky. Pasivní volební právo má každý občan ČR starší 40 let. Hranice 40 let má přispívat k tomu, že v Senátu budou zasedat lidé se zkušenostmi a se vzděláním.¹⁷¹

6. 1 Funkcionáři a orgány senátu

6. 1. 1 Funkcionáři

V současné době se Senát řídí zákonem č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu. Funkcionáře a orgány senátu upravuje hlava čtvrtá tohoto zákona a to tak, že Senát má předsedu a místopředsedy, kdy počet místopředsedů zákon neuvádí. Jejich počet schvaluje Senát na návrh předsedy.¹⁷² Při volbě funkcionářů se

¹⁶⁹ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2 sv. s. 205. ISBN 978-80-7380-140-3.

¹⁷⁰ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1.5.2007*. 2., podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. s. 166. ISBN 978-80-7201-6.

¹⁷¹ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4. rozš. vyd., Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. s. 491. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7380-261-5.

SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1.5.2007*. 2., podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. s. 166. ISBN 978-80-7201-6.

¹⁷² SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1.5.2007*. 2., podstatně

postupuje stejně jako v Poslanecké sněmovně, tedy tajným hlasováním. Je voleno z navržených kandidátů. Zvolen je ten kandidát, který dostane nadpoloviční většinu hlasů. V případě nezvolení se koná druhé kolo, kam postoupí dva nejúspěšnější kandidáti.¹⁷³ Pravomoci předsedy Senátu jsou jednak upraveny přímo Ústavou a jednak je obsahuje Jednací řád. Mezi hlavní oprávnění patří hlavně zastupování Senátu navenek, podepisování zákonných opatření, svolávat a přerušovat schůzi Senátu, dává souhlas s vydáním senátora nebo soudce Ústavního soudu, který byl zadržen při páchání trestné činnosti nebo pokud se uvolní úřad prezidenta, postaví se do čela státu a může vykonávat pravomoci dané mu čl. 66 Ústavy.¹⁷⁴

Co se týká místopředsedů, jejich hlavní úkol je zastupování předsedy v pořadí, které předseda určí při řízení schůzí Senátu.¹⁷⁵

V současné době je předsedou senátu Milan Štěch, 1. místopředsedkyně je Alena Gajdůšková a dalšími místopředsedy jsou Miluše Horská, Přemysl Sobotka, Zdeněk Škromach.¹⁷⁶

6. 1. 2 Orgány senátu

Stejně jako Poslanecká sněmovna, i Senát zřizuje výbory a komise. Povinně musí Senát zřídit organizační výbor a mandátový a imunitní výbor, což mu ukládá Jednací řád čl. 36, dále pak může zřídit výbory, na nichž se Senát usnese. O složení výborů rozhoduje Senát podle zásad poměrného zastoupení. Senátoři, kteří jsou členové vlády nemohou být členy žádného výboru.¹⁷⁷

V současné době jsou zřízeny v Senátu tyto výbory:

- Organizační výbor,
- Mandátový a imunitní výbor,
- Ústavně-právní výbor,
- Výbor pro hospodářství, zemědělství a dopravu,
- Výbor pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí,

přeprec. vyd. Praha: Linde, 2008. s. 166. ISBN 978-80-7201-6.

¹⁷³ Zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu

¹⁷⁴ Zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

¹⁷⁵ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1. 5. 2007. 2.*, podstatně přeprec. vyd. Praha: Linde, 2008. s. 186. ISBN 978-80-7201-6.

¹⁷⁶ http://www.senat.cz/senatori/index.php?ke_dni=4.4.2013&O=9&lng=cz

¹⁷⁷ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1. 5. 2007. 2.*, podstatně přeprec. vyd., Praha: Linde, 2008. s. 187. ISBN 978-80-7201-6.

- Výbor pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice,
- Výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost,
- Výbor pro záležitosti Evropské unie,
- Výbor pro zdravotnictví a sociální politiku.¹⁷⁸

Co se týká komisí, tak volba může proběhnout poměrně nebo většinově a členství ve výboru nevylučuje členství v komisi. Členy komisí nemusí být striktně jen senátoři, mohou jimi být odborníci i poslanci. Komise se zabývají věcmi mimo příslušnost výborů. V jednacím řádu jsou zmíněny komise stálé a dočasné. Vyjadřují se k návrhům zákona, výsledkem jednání komise stanovisko či doporučení.¹⁷⁹

V současné době jsou zřízeny Senátem tyto komise:

- Stálá komise Senátu pro krajany žijící v zahraničí,
- Stálá komise Senátu pro práci Kanceláře Senátu,
- Stálá komise Senátu pro rozvoj venkova,
- Stálá komise Senátu pro sdělovací prostředky,
- Stálá komise Senátu pro Ústavu České republiky a parlamentní procedury,
- Volební komise.¹⁸⁰

6.2 Senátorské kluby

V senátorských klubech se mohou sdružovat, jak senátoři politických stran, které strana navrhla do voleb do Senátu, tak nezávislí senátoři nebo senátoři navrženi politickou stranou, kteří však nesplňují podmínky pro vytvoření senátorského klubu.¹⁸¹ Senátoři, kteří nejsou členové žádného klubu, ať již z důvodu nezávislosti či nesplnění podmínek potřebného počtu senátorů té strany na vytvoření klubu, mohou vytvořit svůj vlastní klub. Na vytvoření nového klubu je potřeba minimálně 5 senátorů.¹⁸² O ustavení nového klubu se pořizuje zápis. O vytvoření nového klubu se písemně informuje předseda Senátu především

¹⁷⁸ http://www.senat.cz/organy/index.php?ke_dni=4.4.2013&O=9&lng=cz&par_1=V

¹⁷⁹ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1. 5. 2007*. 2., podstatně přeprac. vyd., Praha: Linde, 2008. s. 191 – 192. ISBN 978-80-7201-6.

Zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu

¹⁸⁰ http://www.senat.cz/organy/index.php?ke_dni=4.4.2013&O=9&lng=cz&par_1=M

¹⁸¹ Zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu

¹⁸² Zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu

o názvu klubu, jeho předsedovi, místopředsedech, jejich pořadí při zastupování předsedy a o všech členech klubu.¹⁸³

Každý senátorský klub má nárok na příspěvek na činnost. Jeho výše se odvíjí od počtu členů klubu. V současné době je schválena pevná částka na kluby 31 850,- Kč a variabilní částka každého člena je 4 615,- Kč.¹⁸⁴

6.3 Kancelář Senátu

Kancelář Senátu byla zřízena zákonem č. 59/1996 Sb., o sídle Parlamentu České republiky. Mezi její hlavní úkoly patří organizační a technické zajišťování chodu Senátu, jejich orgánů a funkcionářů a poslaneckých klubů. Kancelář zaměstnává lidi a řídí se organizačním řádem, který vydává organizační výbor na návrh vedoucího Kanceláře.¹⁸⁵

7. Vznik a zánik mandátu poslance a senátora

7.1 Obecně

„Poslaneckým (senátorským) mandátem se rozumí pověření osoby k výkonu uceleného souhrnu práv a povinností, které vyplývají z úpravy členství v komoře Parlamentu. Pověření k výkonu těchto práv a povinností vzniká volbou“¹⁸⁶

„Mandát je tradičním pojmem, kterým se v parlamentním kontextu rozumí pověření osoby zastupovat voliče, resp. lid České republiky ve funkci poslance nebo senátora. Zastupitelský vztah vzniká zvolením v parlamentních volbách. Obsahem funkce poslance nebo senátora je souhrn práv a povinností, které jsou upraveny Ústavou a zákony, zejména zákony o jednacích řádech komor. Obsah funkce se označuje také jako status poslance nebo senátora. Mandát poslance, resp. senátora je pevně spojen s členstvím v komoře Parlamentu a zaniká, pokud je komora rozpuštěna či jinak přestává existovat.“¹⁸⁷

Čl. 26 Ústavy říká, že poslanci vykonávají svůj mandát osobně

¹⁸³ Zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu

¹⁸⁴ Pravidla pro hospodaření senátorských klubů pro rok 2013

¹⁸⁵ Zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu

SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1. 5. 2007. 2.*, podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. s. 198-199. ISBN 978-80-7201-6.

¹⁸⁶ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1. 5. 2007. 2.*, podstatně přeprac. vyd., Praha: Linde, 2008. s. 109. ISBN 978-80-7201-6.

¹⁸⁷ PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl, část 1. Ústavní právo České republiky. 2.*, podstatně rozš. a dopl. vyd., Praha: Linde, 2008. s. 412. ISBN 978-80-7201-694-5.

a nejsou přitom vázáni žádnými příkazy. Úprava obsažená v čl. 26 je vyjádřením volného mandátu poslance nebo senátora, při jehož výkonu není vázán na žádné pokyny nebo příkazy. Volný mandát ústavně souvisí s textem slibu, kdy poslanec nebo senátor je povinen vykonávat slib v zájmu všeho lidu a v souladu se svým nejlepším svědomím a vědomím. Výkon mandátu je striktně vázán pouze na osobu poslance nebo senátora a při výkonu funkce je ústavně nepřijatelné zastupování jinou osobou, byť by se jednalo o člena stejné komory zákonodárného sboru.¹⁸⁸

Mandát poslance je považován za volný mandát. Znamená to, že poslanec nebo senátor může odmítnout jakékoliv pokyny voličů.¹⁸⁹ Další zásadou volného mandátu je nemožnost zbavení poslance nebo senátora mandátu při opuštění politické strany. To je i jakási ochrana poslance před zbavením funkce v průběhu volebního období, například při vyloučení poslance nebo senátora z poslaneckého či senátorského klubu.¹⁹⁰ Žádná instituce nemá právo kontrolovat výkon volného mandátu, tím se má na mysli jeho hlasování, účast na zasedáních, účast ve výborech aj.¹⁹¹

„Zákonodárce je členem parlamentu, nikoliv orgánem parlamentu. Mezi zákonodárcem a parlamentem existuje poslanecký vztah, který není veřejným či služebním poměrem. Za škodu, kterou by zákonodárce způsobil svým jednáním v rámci výkonu volného mandátu, odpovídá stát. Omezit práva zákonodárce lze pouze zákonem.“¹⁹²

Vznik mandátu poslance je přímo zakotven v Ústavě v čl. 19. odst. 3, který říká, že mandát poslance vzniká zvolením. Za okamžik zvolení se považuje den voleb. Vznik mandátu tudíž není podmíněn žádnými dalšími podmínkami.¹⁹³ Pokud ale poslanec nesplní určitou povinnost, v tomto případě složení slibu nebo složení slibu s výhradou, mandát mu zaniká. (čl. 25 písm. a) Ústavy). Zvolený poslanec obdrží průkaz opatřený fotografií, razítkem komory a podpisem předsedy komory. Průkaz slouží jako osobní průkaz poslance prokazující jeho totožnost.¹⁹⁴

¹⁸⁸ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2. sv. s. 271. ISBN 978-80-7380-140-3.

¹⁸⁹ tamtéž, s. 272

¹⁹⁰ tamtéž, s. 272

¹⁹¹ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2. sv. s. 273-275. ISBN 978-80-7380-140-3.

¹⁹² KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2. sv. s. 276. ISBN 978-80-7380-140-3.

¹⁹³ tamtéž, s. 275

¹⁹⁴ tamtéž, s. 276

Od doby zvolení požívá poslanec imunity a všechna práva a povinnosti, která mu z titulu poslance vyplývají.¹⁹⁵

7.2 Vznik mandátu

Aby kandidát získal mandát poslance, musí být splněny podmínky, které jsou dány zákonem či Ústavou. Už v čl. 19 odst. 1 Ústavy je řečeno, že do Poslanecké sněmovny může být zvolen ten, kdo je občanem České republiky, má právo volit a dosáhl věku 21 let. Dále čl. 21 Ústavy, že nikdo nemůže být členem obou komor a čl. 22 odst. 1 říká, že s funkcí poslance nebo senátora je neslučitelný výkon funkce prezidenta republiky, soudce a další funkce, které stanoví zákon. Z toho vyplývá, že poslancem nemůže být občan, který nesplňuje tyto požadavky.¹⁹⁶

7.2.1 Volby

Do Poslanecké sněmovny se volí podle systému poměrného zastoupení. Poslanecká sněmovna má 200 poslanců volených na dobu 4 let. Volby se konají nejdříve 30. den před koncem volebního období a nejpozději v den konce volebního období¹⁹⁷

Poměrný volební systém je ovlivněn několika proměnnými. Mezi ně patří velikost volebního obvodu, volební formule, uzavírací klauzule a počet skrutinií.¹⁹⁸

a) Velikost volebního obvodu

Podle dnešní úpravy jsou volební kraje totožné s vyššími samosprávnými celky, což je 14 a průměrně na jeden volební obvod připadá 14,3 mandátu. Nevýhodou tohoto rozdělení je velikost volebních krajů. V Praze se rozděluje 25 mandátů v Karlovarském kraji pouze 5 mandátů. „Velikost obvodů je rozhodující: počet mandátů, které se v rámci obvodu rozdělují, má na proporcionalitu silnější vliv než téměř jakýkoliv jiný faktor.“¹⁹⁹

¹⁹⁵ PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl, část 1. Ústavní právo České republiky*. 2., podstatně rozš. a dopl. vyd., Praha: Linde, 2008. s. 412. ISBN 978-80-7201-694-5.
KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2. sv. s. 229. ISBN 978-80-7380-140-3.

¹⁹⁶ zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

¹⁹⁷ zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

¹⁹⁸ ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]*. Vyd. 1. Praha: Linde, 2008. s. 86. ISBN 978-80-7201-734-8.

¹⁹⁹ ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]*.

b) *Volební formule*

Volební formule není nic jiného, než matematická metoda, která počet odevzdaných hlasů převádí na mandáty. Nyní u nás platí d'Hondtův dělitel, který spočívá v tom, že hlasy se dělí postupně čísly 1, 2, 3, 4, 5 a nejvyšší čísla, podle počtu udělovaných mandátů v obvodu, tento mandát získají.²⁰⁰

c) *Uzavírací klauzule*

Jedná se o omezující prvek, který má zabránit příliš velkému počtu politických stran v Poslanecké sněmovně. Projevuje se tak, že podle počtů hlasů nejsou některé strany vůbec brány v potaz ve skrutiniu a jejich hlasy propadají. Hlavním smyslem tedy je, aby strany, které se dostanou do Poslanecké sněmovny, získaly minimální procento hlasů.

V současné době je základní uzavírací klauzule stanovena takto:

- 5 % pro jednu politickou stranu,
- 10 % pro koalici dvou stran,
- 15 % pro koalici tří stran,
- 20% pro koalici čtyř a více stran.²⁰¹

d) *Počet skrutinií*

Počet skrutinií znamená počet kol, v nichž se přepočtem přidělují mandáty. Existuje více variant. První z nich je jediné skrutinium, zde jsou všechny mandáty rozděleny při prvním převodu hlasů na mandáty. Druhá varianta jsou dvě nebo tři skrutinia, kde se do dalších kol převádějí mandáty, které se nepovedlo rozdělit v prvním skrutiniu. V České republice byl původně systém dvou skrutinií, ale od roku 2000 se všechny (200) mandáty rozdělují v jednom jediném skrutiniu.²⁰²

7. 2. 2 Výsledky voleb

Nutno zmínit, že ve volbách do Poslanecké sněmovny voliči volí politickou stranu, která nominuje na své kandidátní listině poslance, jejich pořadí

Vyd. 1. Praha: Linde, 2008. s. 87. ISBN 978-80-7201-734-8.

²⁰⁰ ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]*.

Vyd. 1. Praha: Linde, 2008. s. 87. ISBN 978-80-7201-734-8.

²⁰¹ ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]*.

Vyd. 1. Praha: Linde, 2008. s. 87. ISBN 978-80-7201-734-8.

²⁰² ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]*.

Vyd. 1. Praha: Linde, 2008. s. 89-90. ISBN 978-80-7201-734-8.

určuje právě tato strana.²⁰³ V České republice je možnost preferenčního hlasování. To znamená, že volič, na základě zákona²⁰⁴ z roku 2006 může udělit maximálně 4 preferenční hlasy. Zákon poté uvádí, že kdo získal minimálně 5 % preferenčních hlasů, získá mandát přednostně²⁰⁵

Podle možnosti udělovat preferenční hlasy, můžeme pozorovat tyto systémy:

- *Systém přísně vázané kandidátní listiny* – znamená, že volič nemůže vůbec vhodit preferenční hlasy. Volič volí stranu jako celek a ne jednotlivce.

- *Vázaná kandidátní listina* – existuje možnost preferenčního hlasování v rámci kandidátní listiny – Česká republika.

- *Volná kandidátní listina* – voliči sami určují pořadí na kandidátní listině, volí jména a ne strany, znamená to boj poslanců uvnitř kandidátní listiny mezi sebou.²⁰⁶

„Celkový počet platných hlasů každého volebního subjektu ve volebním kraji se pak dělí postupně čísly 1; 2; 3 a dále vždy číslem o jedno vyšším. Vypočte se tolik podílů, kolik kandidátů je uvedeno na hlasovacím lístku. Všechny podíly takto vypočtené se seřadí podle velikosti a uvede se seznam tolika podílů, kolik mandátů volebnímu kraji připadlo podle výpočtu Českým statistickým úřadem. Za každý podíl se straně nebo koalici přikáže 1 mandát. Pořadí přidělených mandátů je závislé na jejich pořadí na kandidátní listině strany. Pokud voliči využili preferenčního hlasování, pak se upřednostňují kandidáti, kteří získali takto nejméně 7 %²⁰⁷ z celkového počtu platných hlasů.²⁰⁸

Čl. 23 Ústavy říká, že aby vznikl mandát poslance, musí složit slib na první schůzi Poslanecké sněmovny, slib zní „Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj mandát budu vykonávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.“²⁰⁹ Složení slibu má deklaratorní význam. Znamená to tedy, že složením

²⁰³ Zákon č. 480/2006 Sb., volební zákon

²⁰⁴ Zákon č. 480/2006 Sb., volební zákon

²⁰⁵ § 50 odst. 5 zákona č. 480/2006 Sb., Jestliže však některý z kandidátů získal takový počet přednostních hlasů, který činí nejméně 7 procent z celkového počtu platných hlasů odevzdaných pro tuto politickou stranu, politické hnutí nebo koalici v rámci volebního kraje, případně mandát přednostně tomuto kandidátovi.

²⁰⁶ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1.5.2007*. 2., podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. s. 98. ISBN 978-80-7201-6.

²⁰⁷ Dnes platí hranice 5 %, bylo změněno novelou volebního zákona č. 480/2006 Sb.

²⁰⁸ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4. rozš. vyd., Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. s. 618. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7380-261-5.

²⁰⁹ zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

slibu se pouze potvrzuje mandát, který vzniká zvolením. Slib poslance je závazkem věrnosti České republice. Porušení slibu věrnosti má konstitutivní následky. Pokud poruší slib věrnosti, přestal by splňovat podmínku volitelnosti, dle čl. 25 písm. d) Ústavy. Znamená to například útok proti republice nebo demokratickým základům České republiky.²¹⁰

7.3 Zánik mandátu poslance

Zánik mandátu poslance upravuje čl. 25 Ústavy:

Mandát poslance nebo senátora zaniká:

- odepřením slibu nebo složením slibu s výhradou,
- uplynutím volebního období,
- vzdáním se mandátu,
- ztrátou volitelnosti,
- u poslanců rozpuštěním Poslanecké sněmovny,
- vznikem neslučitelnosti funkcí podle čl. 22.

Odepření slibu – to znamená, že poslanec projeví vůli, kdy slib odmítne složit, ve skutečnosti by to probíhalo tak, že odmítne slovem „slibuji“ složil slib do rukou toho, kdo je pověřen Poslaneckou sněmovnou ověřovat akt složení slibu, a nebo vůbec ke složení slibu nepřistoupí. Slib s výhradou je takový slib, kdy za slovem „slibuji“ poslanec dodá nějakou vlastní větu, jakýkoliv dovětek může být problematický.²¹¹

Zánik mandátu uplynutím volebního období – uplynutím volebního období se má na mysli 4 - leté období Poslanecké sněmovny. Volební období končí vyhlášením nových voleb. Volební nelze prodlužovat, až na výjimku, kterou stanoví zákon o bezpečnosti České republiky v čl. 10 „Jestliže po dobu nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu podmínky na území České republiky neumožní konat volby ve lhůtách, které jsou stanoveny pro pravidelná volební období, lze zákonem lhůty prodloužit, nejdéle však o šest měsíců.“²¹²

V krátkosti bych zmínil kauzu, která se odehrála v roce 2009, kde šlo o zkrácení pátého volebního období a vyhlášení nových voleb. Ústavní soud na

²¹⁰ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2. sv. s. 253. ISBN 978-80-7380-140-3.

²¹¹ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2. sv. s. 262. ISBN 978-80-7380-140-3.

²¹² Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR

návrh poslance Melčáka zrušil zákon č. 195/2009 Sb., o zkrácení pátého volebního období a rozhodnutí prezidenta 207/2009 Sb. o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny. Poslanec Melčák namítal, že tento ústavní zákon mu zasahuje do jeho práv zaručených Listinou, hlavně práva poslance na nerušený výkon mandátu po předem stanovenou dobu, otevřenosti politické soutěže, zaručení ochrany práv parlamentní menšiny a dále, že zákon je retroaktivní, protože zkracuje volební období, které bylo ke dni voleb 4 – leté a nyní toto období od počátku mění a zkracuje. Tímto postupem byla podle navrhovatele znerovněna politická soutěž, protože nové politické strany či hnutí mají málo času na přípravu.²¹³

Vzdání se mandátu – projev vůle poslance, který musí dle Jednacího řádu učinit na schůzi komory ústně, nebo formou notářského zápisu, který je doručen předsedovi Poslanecké sněmovny. Tento úkon je nevrtaný, na jeho místo nastupuje náhradník z té politické strany, které byl poslanec členem. .²¹⁴

Ztráta volitelnosti – těmito důvody může být ztráta občanství České republiky a nebo zbavení způsobilosti poslance, mandát zanikne dnem, kterým tato skutečnost nastala.²¹⁵ Důvodem ke ztrátě volitelnosti není dvojí občanství. Ke ztrátě volitelnosti může dojít o při porušení slibu, který poslanec skládá na první schůzi Sněmovny po zvolení a to především v bodu věrnosti České republice.²¹⁶

Rozpuštěním Poslanecké sněmovny – dle čl. 35 Ústavy může prezident rozpustit Poslaneckou sněmovnu, pokud Sněmovna nevyslovila vládě důvěru, Sněmovna se neusnese do tří měsíců o návrhu zákona, se kterým spojila otázku důvěry, zasedání Sněmovny bylo přerušeno na delší dobu, než je přípustné (120 dní v jednom kalendářním roce, dle čl. 34 odst. 2 Ústavy), pokud nebyla Sněmovna déle než 3 měsíce usnášeníschopná, ačkoliv byla opakovaně svolávána a nebylo přerušeno její zasedání.²¹⁷ Mandát poslance tak končí ke dni, kdy byla Sněmovna rozpuštěna.²¹⁸

²¹³ Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 27/09

²¹⁴ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2. sv. s. 264. ISBN 978-80-7380-140-3.

²¹⁵ tamtéž, s. 264

²¹⁶ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2. sv. s. 264. ISBN 978-80-7380-140-3.

²¹⁷ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

²¹⁸ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2. sv. s. 264. ISBN 978-80-7380-140-3.
Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

7. 4 Neslučitelnost mandátu

Ústavě je zakotvena neslučitelnost funkcí poslance a senátora, poslance a prezidenta a poslance a soudce. Původní funkce zaniká dnem složení slibu nebo jmenováním a nebo dnem, kdy došlo k takovéto neslučitelnosti.²¹⁹

Dále je funkce člena Parlamentu neslučitelná s:

- funkcí člena Bankovní rady ČNB,
- funkcí prezidenta, viceprezidenta nebo člena NKÚ,
- funkcí předsedy Úřadu na ochranu osobních údajů nebo inspektora,
- funkcí ředitele krajského úřadu,
- funkcí člena Rady Ústavu pro studium totalitních režimů,
- funkcí vykonávané v pracovně právním vztahu nebo ve služebním poměru k ČR, pokud jde o funkce jmenované nebo o funkce, kde se při výkonu státní správy rozhoduje
 - a) na ministerstvu nebo jiném správním úřadu,
 - b) na státním zastupitelství nebo soudu,
 - c) v bezpečnostních sborech, ozbrojených silách České republiky, NKÚ, Kanceláři prezidenta republiky, Kanceláři Poslanecké sněmovny a Senátu, v Pozemkovém fondu nebo jiných státních fondech a v Kanceláři Veřejného ochránce práv.²²⁰

Dnem, kdy se ujme člen sněmovny funkce neslučitelné, zaniká jeho mandát dnem, kdy se ujal neslučitelné funkce. Tak se stalo v případě zvolení Václava Klause prezidentem, dnem složení prezidentského slibu pozbyl mandát poslance.²²¹ Není ovšem jasné, jak by se postupovalo v případě, když by ten, kdo vykonává neslučitelnou funkci, nabyl mandátu, tento problém není Ústavou řešen a vše by pravděpodobně vyřešil až Ústavní soud.²²²

V roce 2007 nabyl účinnosti nový Zákon o střetu zájmů, č. 159/2006 Sb. Tento zákon říká, že člen Parlamentu musí vykonávat svou funkci tak, aby nedošlo ke střetu zájmů jeho osobních s těmi, které má hájit a zastupovat. Zákon rozšířil počet neslučitelných funkcí s funkcí poslance či senátora. Vedle již výše zmíněných

²¹⁹ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

²²⁰ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2. sv. s. 268. ISBN 978-80-7380-140-3.

²²¹ PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl, část 1. Ústavní právo České republiky*. 2., podstatně rozš. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2008. s. 422 Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 978-80-7201-694-5.

²²² tamtéž, s. 422

jde o funkce členství v Radě Českého rozhlasu, v Radě České televize, Radě ČTK či Radě pro rozhlasové a televizní vysílání a další funkce, které jsou uvedeny v mnoho dalších zákonech.²²³ Například zákon č. 482/1991 Sb., o Českém rozhlasu, zákon č. 517/1992 Sb., o České tiskové kanceláři, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, zákon č. 87/1995 Sb., o spojitelných a úvěrních družstvech, aj.

8. Imunita poslance a senátora

8.1 Indemnita a imunita

V dnešní době je veřejností imunita poslance či senátora brána jako „zlo“, za které se členové Parlamentu schovávají. Tvoří překážku ve vyšetřování trestných činů poslanců či senátorů. Jako nejnovější příklad bych uvedl současnou aféru se zatýkáním vysokých funkcionářů ve státních firmách za přijímání úplatků. Všechny tyto praktiky, dle Policie ČR, měla řídit vedoucí kabinetu premiéra, Jana Nagyová. Zdá se být logické, že o všech praktikách musel premiér, nyní v demisi, Petr Nečas vědět, avšak současná vládnoucí koalice ODS, TOP 09 s podporou nezařazených poslanců garantovala nevydání Petra Nečase k trestnímu stíhání.

„Imunitou se rozumí vynětí člena Parlamentu ČR z všeobecného sankčního režimu. Imunita je shodná pro členy obou komor a má podle čl. 27 Ústavy dvě základní formy.²²⁴ První z nich je imunita vztahující se na projevy a hlasování v komoře, popř. orgánu komory. Podle čl. 27 odst. 1 a odst. 2 nelze poslance a senátora postihnout pro hlasování ve Sněmovně nebo Senátu nebo jejich orgánech a za projevy učiněné ve Sněmovně a Senátu nebo jejich orgánech nelze poslance nebo senátora též trestně stíhat. V takovýchto případech poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory.“²²⁵ Ustanovení v čl. 27 odst. 1 a 2 se nazývá indemnita (hmotněprávní imunita)²²⁶

Pokud se týká samotné imunity, upravuje ji čl. 27 odst. 4 Ústavy – procesně právní exempce z trestního stíhání. Toto ustanovení říká, že poslance ani senátora nelze trestně stíhat bez souhlasu komory, jíž je členem. Pokud komora

²²³ tamtéž, s. 423

²²⁴ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

²²⁵ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1. 5. 2007. 2., podstatně přeprac.* vyd. Praha: Linde, 2008. s. 121. ISBN 978-80-7201-6.

²²⁶ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1. 5. 2007. 2., podstatně přeprac.* vyd. Praha: Linde, 2008. s. 121. ISBN 978-80-7201-6.

odepře souhlas se stíháním, je trestní stíhání navždy vyloučeno.²²⁷

Aby byl člen komory, který spáchal trestný čin vydán, musí s vydáním souhlasit příslušná komora na žádost příslušného orgánu činného v trestním řízení. Žádost musí obsahovat hlavně vymezení skutku a právní kvalifikaci. Komora rozhoduje na základě jednání Imunitního a mandátového výboru, který má za úkol zjistit, zda jsou splněny všechny podmínky pro vydání člena komory k trestnímu stíhání.²²⁸ Pokud komora zbaví svého člena imunity, je povoleno trestní stíhání jen pro ten daný skutek, včetně vzetí do vazby a výkonu trestu odnětí svobody. Pokud člen komory vydán komorou není, je trestní stíhání tohoto skutku navždy vyloučeno.

To však neplatí v případě znovu spáchání stejného skutku nebo spáchání jiného trestného činu.²²⁹

„Člen Parlamentu má shodnou imunitu i vůči stíhání činu, který spáchal před nabytím mandátu. Je-li člen Parlamentu vydán k trestnímu stíhání a je-li poté stíhán, a mezitím nabude znovu mandátu ve volbách, je třeba požádat o souhlas i nově zvolenou komoru.“²³⁰

Pokud se jedná o článek 27 odst. 5, ten stanoví, že člena komory je možné zadržet, pokud byl dopaden při páčání trestního činu, či bezprostředně poté. Orgán, který člena zadržel, musí tuto skutečnost oznámit předsedovi komory a pokud předseda nedá se zadržením souhlas, orgán je povinen takto zadrženého člena propustit. Pokud předseda souhlas dá, musí tento návrh projednat imunitní a mandátový výbor a komora rozhodne na svém nejbližším zasedání s konečnou platností.²³¹ Dodnes řešila Poslanecká sněmovna zadržení poslance při páčání trestného činu jen v jednom případě, MUDr. Davida Ratha.

²²⁷ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

²²⁸ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1. 5. 2007.* 2., podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. s. 122. ISBN 978-80-7201-6.

²²⁹ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1. 5. 2007.* 2., podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. s. 122. ISBN 978-80-7201-6.

²³⁰ PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl. část. 1., Ústavní právo České republiky.* Praha: Linde, 2001. s. 259. Vysokoškolské právnícké učebnice. ISBN 80-7201-273-8.

²³¹ SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1. 5. 2007.* 2., podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. s. 122. ISBN 978-80-7201-6.

8. 2 Disciplinární řízení

„Disciplinární řízení provádí mandátový a imunitní výbor, včetně nutných šetření, s následným uložením disciplinárního opatření nebo zastavením řízení. V případě, že byl poslanec či senátor shledán disciplinárně vinným, může mu být uložena povinnost omluvit se, nebo uložena pokuta do výše jednoměsíčního platu. Jestliže byl poslanec či senátor shledán vinným ze spáchání přestupku, pak mu hrozí napomenutí nebo pokuta až do výše, kterou za přestupek stanoví zvláštní zákon. Nerealizovaná omluva znamená pro sankcionovaného hrozbu uveřejnění disciplinárního rozhodnutí nebo pokutu až do výše jednoměsíčního platu, o čemž rozhodne výbor, který disciplinární řízení vedl. Disciplinární jurisdikce je ze zákona dvoustupňová, kdy se disciplinárně sankcionovaný může odvolat ke Sněmovně (resp. ke komoře) do 15 dnů. Sněmovna opatření potvrdí, změní nebo zruší a řízení zastaví, nebo zruší a věc vrací k dalšímu řízení.“²³²

9. Odměňování poslanců a senátorů

Odměňování poslanců a senátorů se řídí zákonem č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu.

Plat se určuje vždy na kalendářní rok a to sdělením Ministerstva práce a sociálních věcí. Určuje se jako 2,75 násobek průměrné nominální měsíční mzdy fyzických osob v nepodnikatelské sféře dosažené za předminulý rok. Toto zveřejňuje Český statistický úřad.²³³ V současné době je v důsledku úsporných opatření platová základna představitelů určena přímo zákonem a to od roku 2011 až do roku 2014, ve výši 51 731,- Kč.²³⁴

Podle § 8 zákona č. 236/1995 Sb. náleží poslancům odměna ve výši 1,08 násobku platové základny. Tento koeficient se zvyšuje podle funkce poslance ve Sněmovně.

²³² KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. s. 501, Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7380-261-5.

²³³ Zákon č. 236/1995 Sb. Zákon o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu.

²³⁴ § 3a zákona č. 236/1995 Sb. Zákon o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu.
<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=683&z=3729>

- místopředsedovi podvýboru o 0,11,
- místopředsedovi výboru, předsedovi podvýboru a za každých 15 členů poslaneckého klubu jednomu místopředsedovi poslaneckého klubu o 0,22,
- předsedovi výboru, předsedovi poslaneckého klubu, předsedovi komise a předsedovi vyšetřovací komise komory Parlamentu, předsedovi delegace Parlamentu České republiky v Parlamentním výboru přidružení Evropské unie a České republiky a vedoucím stálých delegací Parlamentu České republiky do meziparlamentních organizací o 0,44, předsedovi poslaneckého klubu se dále zvyšuje platový koeficient o 0,03 za každých i započatých deset členů poslaneckého klubu nad nejnižší počet stanovený zvláštním zákonem,
- místopředsedovi komory Parlamentu o 0,98,
- místopředsedovi komory Parlamentu, který jako první zastupuje předsedu komory Parlamentu, o 1,09,
- předsedovi komory Parlamentu o 1,82.²³⁵

Poslancům dále náleží náhrady výdajů spojených s výkonem funkce. A to:

- víceúčelová paušální náhrada podle § 5 odst. 1 písm. a) a f) ve výši 16 % platové základny, (jedná se o výdaje na reprezentaci a výdaje na stravování při tuzemských cestách ($0,16 \times 51\,731 = 8\,277,-$ Kč)),
- víceúčelová paušální náhrada podle § 5 odst. 1 písm. b) a c) podle vzdálenosti obce, v níž má poslanec trvalý pobyt, od sídla komory Parlamentu nebo od obce, v níž má poslanec kancelář /§ 6 odst. 1 písm. f)/, při vzdálenosti
 1. do 50 km ve výši 40 % platové základny, (20 692,- Kč),
 2. nad 50 km ve výši 45 % platové základny, (23 277,- Kč),
 3. nad 150 km ve výši 50 % platové základny, (25 866,- Kč),
 4. nad 250 km ve výši 60 % platové základny, (31 039,- Kč),
- náhrada prokázaných výdajů podle § 5 odst. 1 písm. e), h) a ch),
- náhrada výdajů podle § 5 odst. 1 písm. g) ve výši 2,5násobku sazby stanovené zvláštním předpisem pro zaměstnance v pracovním poměru,
- náhrada prokázaných výdajů podle § 5 odst. 1 písm. i) až do výše peněžité hodnoty naturálního plnění podle § 6 odst. 1 písm. e), pokud

²³⁵ Zákon č. 236/1995 Sb. Zákon o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu.

o ni požádal místo naturálního plnění,

- náhrada prokázaných výdajů podle § 5 odst. 1 písm. j) do výše 25 % platové základny, způsob čerpání náhrady v kalendářním roce, druhy výdajů a způsob jejich vyúčtování stanoví orgán komory Parlamentu pověřený komorou.²³⁶

Dále náleží náhrady těžce zdravotně postiženému poslanci, který potřebuje osobního asistenta, náleží paušální náhrada ve výši 25 % platové základny a další náhrada náleží předsedovi a místopředsedovi komory Parlamentu místo náhrady tohoto zákona podle odst. 1 písm. a) a b) víceúčelová paušální náhrada podle § 5 odst. 1 písm. a), c) a f) a to předsedovi komory Parlamentu ve výši 58 % platové základny a místopředsedovi komory Parlamentu ve výši 54 % platová základny.²³⁷

9. 1 Naturální plnění

Naturální plnění upravuje tentýž zákon č. 236/1995 Sb. v § 6 a speciálně pro představitele státu v § 10. V § 10 odst. 1 náleží poslanci naturální plnění na ubytování v místě sídla orgánu, na užívání vybavené kanceláře ve svém volebním kraji či obvodu a na zřízení účastnické telefonní stanice.²³⁸

Co se týká částek na vybavení kanceláře, na odbornou administrativní činnost a částek za přechodné ubytování poslance v místě sídla Poslanecké sněmovny, upravuje to Usnesení rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny č. 14/2010 Sb. a to následovně:

- ceny za pronájem kanceláře jsou stanoveny podle velikosti města, pro příklad lze uvést cena za kancelář v Praze, která je stanovena na 27 000,- Kč měsíčně, Brno, Plzeň a Ostrava 25 000,- Kč měsíčně, města nad 10 000,- obyvatel 16 000,- Kč měsíčně, atd.,²³⁹

Co se týká částky na pronájem vybavení a nábytku do kanceláře, ta je stanovena částkou, která může být maximálně 5 200,- Kč měsíčně, toto usnesení

²³⁶ § 9 odst. 1 zákona č. 236/1995 Sb. Zákon o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu.

²³⁷ § 9 odst. 2 a 3 zákona č. 236/1995 Sb. Zákon o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu.

²³⁸ Zákon č. 236/1995 Sb. Zákon o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu.

²³⁹ tamtéž

umožňuje kombinovat částku za pronájem kanceláře a za pronájem vybavení kanceláře sčítat, pokud však nepřekročí limit daný těmito dvěma položkami. Jedná se případ, kdy částka za pronájem kanceláře je menší než stanoví limit a částka za pronájem nábytku a vybavení je vyšší než stanovená částka. Usnesení přímo uvádí příklad této situace: „pronájem kanceláře v Brně sjednán za 20 000,- Kč, pronájem nábytku a vybavení za 10 200,- Kč, celkem 30 200,- Kč, součtový limit činí 30 200,- Kč, lze akceptovat“²⁴⁰

V tomto usnesení je dále stanovena částka za telefonní poplatky a poplatky internetového připojení na 7 000,- Kč měsíčně, dále na kancelářský materiál v prvním měsíci fungování na 3 200,- Kč měsíčně a dále na 2 200,- Kč měsíčně.²⁴¹

- ceny a vykazování za odbornou administrativní činnost jsou stanoveny za úkony, které je možné zahrnout do této činnosti a jsou jimi například: Psaní na stroji a PC, tvorba legislativy, překlady z cizích a do cizích jazyků, a další.

Co se týká úhrady částek za odbornou administrativní činnost, ta se provádí oproti předloženému účtu za služby, kdy objednatelem služby musí být výlučně jen poslanec, který o plnění žádá. Dle zákona je maximální částka, která může být za tyto služby poskytnuta stanovena na 25 % platové základny (12 933,- Kč) a každá služba, která do splnění spadá, se eviduje a od této částky odečítá. Na konci měsíce se vyčerpaná částka je vyplacena na účet poslance. Pokud poslanec celou částku nevyčerpá, zbytek se převádí do následujícího měsíce. Převod mezi kalendářními roky není možný.²⁴²

- částka za ubytování Poslance v místě Poslanecké sněmovny je stanovena na 17 000,- Kč měsíčně. Náhrada se vyplatí jen tehdy, pokud o ni poslanec požádal a předložil příslušné doklady.²⁴³

Dále se do naturálního plnění zahrnuje zajištění služeb asistentů poslanců, které se řídí zákonem č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Usnesení Rozpočtového výboru stanoví limit částky na asistenty poslance na 35 875,- Kč měsíčně.²⁴⁴

²⁴⁰ Usnesení rozpočtového výboru č. 10/2010 Sb., příloha č. 2

²⁴¹ Usnesení rozpočtového výboru č. 10/2010 Sb., příloha č. 2

²⁴² Usnesení rozpočtového výboru č. 10/2010 Sb., příloha č. 1

²⁴³ Usnesení rozpočtového výboru č. 10/2010 Sb., příloha č. 3

²⁴⁴ Usnesení rozpočtového výboru č. 10/2010 Sb., příloha č. 4
Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

9. 2 Odměňování poslanců v pracovní neschopnosti

Odměňování poslanců v pracovní neschopnosti se řídí zákonem 187/2006 Sb. Zákon o nemocenském pojištění a to stanovuje výslovně § 5 písm. a) č. 9.

Aby mohl poslanec pobírat dávky v pracovní neschopnosti, musí být zdravotně pojištěn. Toto upravuje § 10 odst. 1 písm. i), kde se stanoví, že pojištění vzniká poslanci dnem zvolení a zaniká dnem uplynutí volebního období nebo zániku mandátu.²⁴⁵

Poslanci, který je v dočasné pracovní neschopnosti, náleží nově od 1. 1. 2014 náhrada mzdy ve výši 60 % jedné třetiny platu, kdy za plat se bere základní plat + funkční příplatek, výjimkou jsou první 3 dny pracovní neschopnosti, za které náhrada mzdy poslanci nepřísluší.²⁴⁶

Pokud se jedná o výplatu náhrady mzdy po uplynutí 14 dnů a dále trvající pracovní neschopnosti, řídí se zákonem č. 187/2006 Sb. Zákon o nemocenském pojištění.

V současném volebním období, tj. od 26. října 2013 ke dni 4. 3. 2014 eviduje ekonomické oddělení Poslanecké sněmovny jen 1 pracovní neschopnost a to v délce 17 kalendářních dnů. V minulém volebním období, byla statistika hodně podobná. V roce 2013 (počítáno do konce volebního období, tj. do 25. 10. 2013) eviduje ekonomické oddělení pracovní neschopnost ve 2 případech dohromady v délce 16 kalendářních dnů. V roce 2012 je to pouze 1 případ pracovní neschopnosti v délce 6 kalendářních dnů, v roce 2011 2 případy pracovní neschopnosti v celkové délce 28 dnů a v roce 2010 dokonce žádný případ pracovní neschopnosti.²⁴⁷

Jeden z možných důvodů, proč jsou naši poslanci tak zdraví je možnost omluvy se z účasti na jednání, které je zakotveno v § 9 zákona č. 90/1995 Sb., Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Pokud se poslanec ze zasedání sněmovny omluví, jeho plat nepodléhá žádným srážkám či krácení, jako je tomu v případě pracovní neschopnosti. Je proto možné, že poslanci se i v době pracovní neschopnosti raději omluví ze zasedání, než by nahlásili pracovní neschopnost a tím si zajistí plat v obvyklé výši.

²⁴⁵ Zákon č. 187/2006 Sb. Zákon o nemocenském pojištění

²⁴⁶ Zákon č. 236/1995 Sb. Zákon o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu

²⁴⁷ Údaje poskytl oddělení styku s veřejností Poslanecké sněmovny ČR

10. Závěr

Vývoj Parlamentu a Poslanecké sněmovny prošel a prochází neustálým vývojem a změnami. Od původně jednokomorového Parlamentu se později přešlo ke dvoukomorovému a s tím byly spojeny změny počtu členů, voleb, volitelnosti. Dle mého názoru je dvoukomorový Parlament větší zárukou demokracie a stability, kdy se to projevuje hlavně v průběhu zákonodárského procesu a hlavně v nerozputitelnosti Senátu. Z laické veřejnosti často zaznívá otázka, k čemu vůbec máme Senát? Jak jsem již zmínil, myslím se, že Senát je záruka demokratického zákonodárského procesu, ale vžijme se do situace, že máme jednokomorový Parlament jen s Poslaneckou sněmovnou. Co by se stalo, když by byla Poslanecká sněmovna rozpuštěna? Kdo by schvaloval zákony, aj.? Kdo by potom vládl? Jak by vůbec Česká republika fungovala? Bylo by vůbec možné Poslaneckou sněmovnu rozpustit? Tyto a mnoho dalších otázek by v tuto chvíli vyvstalo. Toto je další důvod a smysl Senátu. Už podle věku volitelnosti do jednotlivých komor nám napovídá, že Senát by měl být nositelem vážnosti a moudrosti.

Avšak nepleťme si vzájemné postavení Poslanecké sněmovny a Senátu. Ani jedna komora není nadřazena druhé, jsou si rovny. A nikdo by neměl tvrdit, že jedna nebo druhá komora je důležitější než ta druhá a naopak.

Volby do Poslanecké sněmovny probíhají na základě poměrného volebního systému v jednom kole, na rozdíl od voleb do Senátu, kam se volí na základě většinového volebního systému ve dvou kolech. Při volbách do Poslanecké sněmovny soutěží o své voliče strany. Každý volič, (občan ČR starší 18 let), si vybírá na základě svého úsudku a názoru své zástupce do Poslanecké sněmovny přímo. V porovnání se systémem voleb ve Spojeném království, kde každý volič (občan UK) volí své volitele, kteří na základě zvolení teprve volí své zástupce do Parlamentu.

Co se týká nastavení systému odměn a platů za odvedenou práci, myslím si, že vzhledem k odpovědnosti jsou tyto výše nastaveny relativně rozumně. Co mi ovšem připadá velice zajímavé je četnost pracovních neschopností v jednotlivých letech. Z dostupných informací je patrné, že naši poslanci jsou nejzdravější lidé v České republice.

Myslím, že každý, kdo vynáší nějaké soudy na fungování Poslanecké

sněmovny a Parlamentu obecně, by si měl rozšířit obzory a informovat se o tom, jak celý Parlament v České republice funguje.

Cizojazyčné resumé

Development of Parliament and the House of Commons passed a constant evolution and change. Since originally unicameral Parliament later switched to a two-compartment, which was connected changes in the number of members, election, election. In my opinion, a bicameral parliament a greater guarantee of democracy and stability, which is mainly reflected in the legislative process and in can not be dissolved Senate. The general public often echoes the question, what do we have the Senate? As I mentioned, I think that the Senate is the guarantee of a democratic legislative process, but put yourself in a situation where we have a unicameral Parliament Chamber of Deputies. What would happen if it was the Chamber of Deputies is dissolved? Who would have approved laws, etc.? Who would then ruled? How could he Czech Republic work? Would it be at all possible to dissolve the Chamber of Deputies? These and many other questions at the moment arises. This is another reason for a sense of the Senate. Already by the age of eligibility to individual chambers suggests that the Senate should be the bearer of seriousness and wisdom.

However, not to be confused relative position of the Chamber of Deputies and the Senate. Neither chamber is superior to the other, are equal. And no one should say that one or the other chamber is more important than the other and vice versa.

Parliamentary elections take place on the basis of proportional electoral system in one round, unlike elections to the Senate, where elected by a majority of the electoral system in two rounds. In elections to the Chamber of Deputies are competing for their party voters. Each voter (Czech citizen over 18 years), chooses based on his judgment and opinion of their representatives to the Chamber of Deputies directly. Compared with the system of elections in the United Kingdom, where each voter (UK citizen) elect electors who, based on selecting only elect their representatives in Parliament.

Regarding the setting of remuneration and salaries for their work, I think that due to the above responsibilities are set relatively reasonable. What, however, seems to me very interesting is the frequency of sick leave for each year. From the information available it appears that our deputies are the healthiest people in the Czech Republic.

I think everyone who exalts any judgments on the functioning of the Chamber of Deputies of the Parliament and in general , he should broaden their horizons and find out how the whole Parliament in the Czech Republic works

Seznam použité literatury

Prameny

- 1) Zákon č. 121/1920 Sb., ústavní listina Československé republiky.
- 2) Ústavní zákon 330/1938 Sb., zmocňovací zákon.
- 3) Ústavní dekret prezidenta republiky č. 2/1940
- 4) Ústavní dekret prezidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, o obnovení právního pořádku.
- 5) Ústavní dekret prezidenta republiky ze dne 25. srpna 1945, o Prozatímním Národním shromáždění.
- 6) Zákon č. 65/1946 Sb., ústavní zákon o Ústavodárném národním shromáždění.
- 7) Zákon č. 75/1948 Sb., zákon o volbách do Národního shromáždění.
- 8) Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci.
- 9) Zákon č. 1/1993 Sb., ústava České republiky.
- 10) Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny.
- 11) Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky.
- 12) Zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu.
- 13) Zákon č. 480/2006 Sb., volební zákon.
- 14) Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR.
- 15) Zákon č. 236/1995 Sb. Zákon o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu.
- 16) Zákon č. 187/2006 Sb. Zákon o nemocenském pojištění.
- 17) Usnesení organizačního výboru ze 72. schůze 24. ledna 2013.
- 18) Usnesení rozpočtového výboru č. 10/2010 Sb., příloha č. 1.
- 19) Usnesení rozpočtového výboru č. 10/2010 Sb., příloha č. 2.
- 20) Usnesení rozpočtového výboru č. 10/2010 Sb., příloha č. 3.
- 21) Usnesení rozpočtového výboru č. 10/2010 Sb., příloha č. 4.

Literatura

- 22) ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]*. Vyd. 1. Praha: Linde, 2008, 191 s. ISBN 978-80-7201-734-8.

- 23) FILIP, Jan, SVATOŇ, Jan a ZIMEK, Josef. *Základy státovědy*. 3. opr. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 264 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně; č. 306. ISBN 80-210-3023-2.
- 24) GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří a ZOUBEK, Vladimír. *Ústavní systém České republiky: Základy českého ústavního práva*. Praha: Prospektrum, 1994. 240 s. ISBN 80-85431-85-8.
- 25) GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří a ZOUBEK, Vladimír. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Prospektrum, 1996. 319s. ISBN 80-7175-041-7.
- 26) GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa 1914 – 1945*, vyd., Praha: Karolinum, 2005. 583 s. ISBN 80-246-1027-2
- 27) GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. III, 1960-1989*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. 441 s. ISBN 978-80-246-1285-0.
- 28) HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan a DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 568 s. ISBN 80-7106-709-1.
- 29) KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 815 s. Právnické učebnice. ISBN 80-86473-90-2.
- 30) KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 759 s. Právnické učebnice. ISBN 80-7380-000-4.
- 31) KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 786 s. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7380-261-5.
- 32) KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. 1019 s. ISBN 80-86898-44-X.
- 33) KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2 sv. ISBN 978-80-7380-140-3.
- 34) KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států: (srovnávací studie)*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2006. 423 s. ISBN 80-7201-606-7.
- 35) KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj československého práva 1945-1989*. Praha: Linde,

2009. 727 s. ISBN 978-80-7201-741-6.
- 36) MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 2., upr. vyd. Praha: Linde, 1999. 572 s. ISBN 80-7201-167-7.
- 37) MALÝ, Karel, ed. a SOUKUP, Ladislav, ed. *Vývoj práva v Československu v letech 1945-1989*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2004. 914 s. ISBN 80-246-0
- 38) PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústavní právo a státověda. II. díl, část 1., Ústavní právo České republiky*. Praha: Linde, 2001. 551 s. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-273-8.
- 39) PAVLÍČEK, Václav. *Ústavní právo a státověda. 2. podstatně rozš. a dopl. vyd.* Praha: Linde, 2008. 797 s. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 978-80-7201-694-5.
- 40) SLÁDEČEK, Vladimír. *Ústava České republiky: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. xiv, 935 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-869-9.
- 41) SYLLOVÁ, Jindřiška et al. *Parlament České republiky: podle stavu k 1. 5. 2007*. 2., podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. 477 s. ISBN 978-80-7201-697-6.
- 42) VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel a KNOLL, Vilém. *České právní dějiny*. 2., upr. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 694 s. ISBN 978-80-7380-257-8.

Judikatura

- 43) Nález Ústavního soudu ČR ze dne 10. 9. 2009, sp. zn./Čj.: Pl.ÚS 27/09.

Internetové zdroje

- 44) http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1918.html
- 45) <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1945-47>
- 46) <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/190209-reforma-snemovny-lordu-zatim-nebude/>
- 47) www.parliament.uk
- 48) <http://www.volby.cz/pls/ps2013/ps53?xjazyk=CZ&xv=1>
- 49) http://www.psp.cz/docs/laws/1995/90.html#_7

- 50) <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=194>
- 51) <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=195>
- 52) <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=196>
- 53) http://www.psp.cz/kps/pi/gi/infocentrum/10_poslanecke_kluby_05_2011.pdf
- 54) http://www.senat.cz/senatori/index.php?ke_dni=4.4.2013&O=9&lng=cz
- 55) http://www.senat.cz/organy/index.php?ke_dni=4.4.2013&O=9&lng=cz&par_1=V
- 56) http://www.senat.cz/organy/index.php?ke_dni=4.4.2013&O=9&lng=cz&par_1=M
- 57) http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1920.html

Časopisy

- 58) LINEK, Lukáš, LACINA, Tomáš. Co ovlivňuje jednotnost hlasování českých poslaneckých klubů?. *Politologický časopis*, 2011, s. 91-107, ISSN 1211-3247